

Tämän oikaisuvaatimuksen jättävät Pirhan alueen 35 kiertävää perhehoitajaa:

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

OIKAISUVAATIMUS

Päätös johon haetaan oikaisua:

Aluehallitus, kokous 16.2.2026, §59 Osavuorokautisen kiertävän perhehoidon palkkiot

Päätös halutaan oikaistavaksi seuraavasti:

Päätös tulee kumota, koska se tekee kiertävien perhehoitajien toimeentulosta mahdotonta, heikentää omaishoitajien asemaa, on lainsäädännön vaatimusten sekä Pirhan strategian vastainen, eikä huomioi erilaisten asiakasryhmien erilaisia tarpeita.

Palkkio tulee määritellä sellaiselle tasolle, että se vastaa asiakkaiden hoidettavuutta ja toiminnan luonnetta, eikä poista perhehoitajilta vuosien aikana kertyneitä lainsäädännön mukaisen palkkakertoimen mukaisia korotuksia.

Käyntien kestoon tulee palauttaa joustot, jotka palvelevat asiakkaiden hoitotarvetta, mahdollistavat omaishoitajien jaksamista tukevien lakisääteisten vapaiden täysimääräisen pitämisen ja antavat perhehoitajille tosiasiallisen mahdollisuuden tehdä kaksikin asiakaskäyntiä saman päivän aikana.

Perustelut:

Hoitopalkkio

Perhehoitolain (263/2015) 16§ mukaisesti hoitopalkkion määrän tulee vastata henkilön hoidettavuutta ja sitä arvioidessa tulee ottaa huomioon toiminnan luonne. Lisäksi hoitopalkkion määrä on tarkistettava kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Perhehoitoa sääntelee myös toimintaohje. Toimintaohje sisältää mm. hyvinvointialueen velvollisuuksien ja oikeuksien kuvauksen perhehoidon järjestäjänä. Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikössä 1.1.2017

voimassa ollut toimintaohje (oikaisuvaatimuksen liitteenä) todistaa kiertävien perhehoitajien palkkion osavuorokautisesta hoidosta olleen 2017 vuonna 61,72e/4-10h hoitokäynti. Nykyiseen palkkiosummaan 85,44e/3-6h hoitokäynti on noustu pelkästään lainsäädännön edellyttämien vuosittaisten palkkakertoimen korotusten ansiosta. Aluehallituksen 16.2.2026 tekemä päätös tiputtaa perhehoitajat siis alle vuoden 2017 palkkiotason, eli poistaa perhehoitajille yli kymmenen vuoden aikana kertyneet lainsäädännön mukaiset vuosittaiset palkkiokorotukset. Tämä ei ole millään tavalla hyväksyttävää.

Kyseisessä 2017 vuoden, sekä myös vielä 2019 vuoden toimintaohjeessa kohdassa "3.1 Hoitopalkkio", on myös todettu seuraavaa: "*Perhehoidettavan kotona annettava perhehoito. Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoidon hoitopalkkio maksetaan puolitoistakertaisena.*". Tällä on turvattu kiertävien perhehoitajien toimeentuloa, koska kiertävä perhehoitaja voi hoitaa vain yhtä asiakasta kerrallaan, sekä otettu huomioon lainsäädännössä esiin nostettu toiminnan luonne, joka pitää sisällään mm. vaihtelevat työolosuhteet asiakkaiden kodeissa. Jostain syystä tällä hetkellä käytössä olevasta (päivätty 1.1.2023) toimintaohjeesta kyseinen teksti on poistettu, mikä on ollut erittäin huolestuttava suunta perhehoidon siirryttyä Pirhan alaisuuteen.

Toimeksiantosopimus on aina kytköksissä sopimusta laadittaessa voimassa olevan toimintaohjeen kanssa. Jokainen toimintaohje pitää siis yksilöidä päätös- ja voimaantuloajan mukaan toimeksiantosopimukseen. Päivitetty toimintaohje ei siis automaattisesti siirry voimaan jo voimassa oleviin sopimuksiin, vaan siitä tulee sopia erikseen jokaisen toimeksiantosopimuksen osalta. Pirhan kanssa solmituista toimeksiantosopimuksista ei löydy näitä yksilöityjä tietoja, mihin toimintaohjeeseen mikäkin sopimus viittaa. Nykyinen toimintaohje ei myöskään ole ollut julkisesti perhehoitajien tai muiden saatavilla, vaikka se on julkinen asiakirja, eikä perhehoitajilla ole tietoa toimintaohjeen päivittämisestä. *Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 20§ edellyttää, että tiedonsaannin kannalta keskeiset asiakirjat ovat helposti saatavilla yleisön helposti käytettävissä olevilla keinoilla.*

Pirhan päätöksistä ei myöskään löydy tietoja siitä, milloin toimintaohje on hyväksytty ja tullut voimaan. Ainoa löytyvä dokumentti on aluehallituksen 24.10.2022 kokouksen pöytäkirja, jonka §248 päätöksessä on hyväksytty toimintaohjeen liitteen 1: mukaiset maksut ja korvaukset 1.1.2023 lukien. Tällöin ei siis ole hyväksytty kuitenkaan itse toimintaohjetta. Pöytäkirjassa todetaan myös, että "*Ikäihmisten ja vammaisten perhehoidon toimintaohje on laadittu Pirkanmaan perhehoitoyksikössä vuonna 2022. Toimintaohjeen liitteessä on määriteltä perhehoidosta maksettavat palkkiot ja korvaukset. Toimintaohje on jo tällä hetkellä käytössä Kuhmoista lukuun ottamatta kaikissa muissa Pirkanmaan kunnissa.*". On siis todella epäselvää mikä taho ja milloin toimintaohjeen on hyväksynyt ja milloin se on tullut voimaan. Ei pitäisi myöskään olla mahdollista, että toimintaohje on ollut käytössä Pirhan aikana vain osassa Pirhan alueen kuntia.

Pirha ei ole myöskään noudattanut toimintaohjetta kohdan 8. osalta (Pirkanmaan perhehoidon yksikkö, alaotsikko "virkistys"), jonka mukaan Pirkanmaan perhehoidon yksikkö järjestää 1-2 kertaa vuodessa virkistystä

perhehoitajille. Tällaista ei ole järjestetty ainakaan viimeiseen pariin vuoteen.

Pirhan toiminta perhehoidon palkkioiden ja toimintaohjeen osalta on siis ollut koko hyvinvointialueen olemassaolon ajan epämääräistä ja perhehoitajien oikeuksia polkevaa. Yhdistettynä nämä vuosia kestäneet puutteet nyt tehtyyn kiertävien perhehoitajien aseman selkeään heikentämiseen, ei toiminta täytä millään muotoa Pirhan strategiassaan määrittelemiä arvoja, kuten luottamusta ja vastuullisuutta, eikä kärkitavoitteiden toimivaa ja vaikuttavaa yhteistyötä.

Palkkion määräytymisessä on lisäksi otettava huomioon:

- Kiertäville perhehoitajille ei kerry Perhehoitolain 13§ mukaista vapaata, vaikka lain mukaan kaksi vapaata pitäisi kertyä silloin, kun perhehoitaja on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 vrk kalenterikuukauden aikana. Pirhan tulkinta ei ole Perhehoitoliiton lakimiesten mukaan lain hengen mukainen. Kiertävien perhehoitajien kuuluisi saada vapaakertymä, kun 14vrk ehto täyttyy, vaikka kertymä koostuu eri henkilöiden luona tehdystä perhehoidosta. Tämä tilanne on monilla hyvinvointialueilla jo korjattu, mutta ei Pirhassa. Puutteet vapaakertymän/-korvauksen osalta on saatettava kuntoon viipymättä ja takautuvasti korvaten.
- Hoitopalkkioon ei tule mitään lisiä, vaikka kiertävät perhehoitajat työskentelevät eri vuorokaudenaikoina, myös viikonloppuisin ja pyhäpäivinä. Perhehoidon saatavuuden mahdollisuus asiakkaan tarpeiden mukaisina ajankohtina on yksi perhehoidon vahvuuksista ja kertoo myös perhehoitajien sitoutumisesta asiakkaidensa hoivaan ja huolenpitoon.
- Kiertävien perhehoitajien toimintaympäristöt ovat erittäin vaihtelevia, kuin myös hoidettavien hoidettavuus. Perhehoitajat joutuvat mukauttamaan työtään erilaisiin toimintakulttuureihin ja -tapoihin, vastaamaan hygieenisistä työtavoista hyvin hankalissakin ympäristöissä, toimimaan vastuullisesti ja asiakkaisiinsa sitoutuen vaativissakin tilanteissa ja tekemään myös välillä sellaista, mikä ei heidän toimenkuvaansa varsinaisesti kuulu (esim. perusteellinen siivoaminen, jotta hygieeninen työskentely ja kanssakäyminen on mahdollista). Työnkuva on moninainen ja yllättäviä tilanteita tulee usein, ottaen huomioon asiakaskunnan korkean keski-ikä ja sairastavuuden.
- Kiertävällä perhehoitajalla ei ole taukoja asiakaskäynnin aikana. Työtä tehdään intensiivisesti ja ollaan asiakkaan saatavilla koko käyntiaika. Tämä lisää työn kuormittavuutta. Huomioitavaa on, että myös perhehoitajan omat wc-käynnit ja ruokailut toteutetaan asiakkaan kodin tiloissa, omia taukotoiloja tms ei ole ja olosuhteet tiloissa ovat vaihtelevat.

- Perhehoitajat osallistuvat koulutuksiin (myös pakolliset velvoittavat koulutukset), sekä Pirhan ja erilaisten hankkeiden (mm.Pirkko) yhteistyö- ja kehittämisryhmiin omalla ajallaan, ilman korvauksia. Tämä tarkoittaa asiakaskäyntien perumista, eli perhehoitajalle tulonmenetyksiä.

- Perhehoitajilla ei ole työterveyshuoltoa, vaan ainoastaan lainsäädännön edellyttämä mahdollisuus maksuttomaan terveystarkastukseen joka toinen vuosi.

- Suoja peruuntuneista hoitokäynneistä on hyvin pieni. Kiertävät perhehoitajat voivat saada korvauksen peruuntuneista käynneistä hoidettavan muuttuneesta tilanteesta (esim. yllättävät sairaalajaksot, hoitokäynnit terveydenhuollossa, jaksohoito, asiakkaan tai omaishoitajan sairastuminen tarttuviin tauteihin, mm. vatsatauti, flunssa, influenssa, korona) johtuen korkeintaan kolmelta päivältä, mikäli peruuntuminen tapahtuu alle 3 päivää ennen sovittua hoitokäyntiä.

- Mikäli perhehoitajan pieni lapsi sairastuu, ei korvausta saa ollenkaan. Mikäli perhehoitajan perheessä sairastetaan tartuntatauti (esim. norovirus), mutta perhehoitaja itse ei ole sairastunut, joutuu hän silti vakavasti arvioimaan, voiko mennä hoitokäynnille asiakkaan luokse, koska tartuntariski on olemassa ja asiakkaat ovat pääsääntöisesti heikomman vastustuskyvyn omaavia. Mikäli perhehoitaja tällaisessa tilanteessa peruu käynnin, ei korvausta saa ollenkaan. Perhehoitajat ovat siis paljon huonommassa asemassa näissä tilanteissa tavallisiin työntekijöihin verrattuna.

- Perhehoitajat eivät kuulu terveydenhuollon henkilöstöön, eikä heillä ole tiedonsaantioikeutta esim. asiakkaalla todetuista tartuntataudeista (esim. sairaalabakteeri MRSA). Kuitenkin kiertävät perhehoitajat altistuvat näille taudeille aivan normaalissa työssään, jossa ollaan usein lähikontaktissa asiakkaaseen, eritteisiin ja mahdollisesti infektoituneisiin pintoihin usean tunnin ajan hoitokäynnin aikana.

- Perhehoitajille tullut muuttuneen lainsäädännön antama mahdollisuus takuupalkkioon perhehoidon yllättäen päättyessä ei koske kiertäviä perhehoitajia. Kiertävät perhehoitajat kantavat siis isoa riskiä asiakkaiden käyntien nopeasta loppumisesta, eikä tällöin päde edes 2kk irtisanomisaika (toimintaohje kohta 5.2.5 Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon

peruutukset), eikä uutta asiakasta ole useinkaan nopeasti tarjolla tilalle.

Kiertävälle perhehoitajalle maksetaan kilometrikorvaus matkoista asiakkaan luokse. Km-korvaus maksetaan verottomana, mutta se lasketaan perhehoitajan tuloksi, jota verotetaan. Perhehoitajan verotus on siis tiukempi kuin esim. omaa autoa käyttävän kotihoidon työntekijän tai henkilökohtaisen avustajan, jotka saavat km-korvauksen aidosti verottomana. Tämä on syytä huomioida.

Hoitokäynnit

Osavuorokautisen perhehoidon hoitokäynnin keston lukitseminen 4 tuntiin heikentää palvelun laatua poistamalla omaishoitajilta mahdollisuuden jakaa vapaakertymänsä vuorokausi tarvittaessa neljään täysimääräiseen 6 tunnin käyntiin (uusi vapaan käytön mahdollisuus 4x4h, kun tällä hetkellä 4x6h).

Mikäli omaishoidon vapaan asiakas varaa käynnin kestoksi pidemmän käyntiajan, joka tarkoittaa yli 6 tunnin hoitokäyntiä, kuluttaa se häneltä kokonaisen yhden vapaavuorokauden. Tämä malli ei siis tue omaishoitajien jaksamista ja vapaan kertymän täysipainoista käyttömahdollisuutta, eikä ole lainkaan aluevaltuustossa 10.2.2025 §24 Lisa Wesinin jättämän valtuustoaloitteen ja siihen 8.12.2025 §125 annetun vastineen mukainen, jossa sanotaan *"Päivittämisen tavoitteena on vahvistaa omaishoitajien jaksamista ja parantaa asiakkaiden mahdollisuuksia hyödyntää lakisääteiset vapaat täysimääräisesti"*

Kiertävän perhehoidon asiakkaita ovat tällä hetkellä suurelta osin omaishoidon vapaan asiakkaat ja kotona asumista tukevien palvelujen asiakkaat (katpa). Kiertävää perhehoitoa olisi mahdollista hyödyntää myös monessa muussa hoitotarpeessa, kuten sairaalasta kotiutumisen tukena. Tästä syystä on täysin kannattamatonta sitoa kiertävän perhehoitajan käyntiaika kaikkien asiakasryhmien osalta 4 tuntiin. Hoitotarpeet vaihtelevat yksilöittäin ja käyntiajan tulisi määräytyä palveluohjaajan asiakaskohtaisesti määrittelemän tarvittavan ajan mukaan.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvaeluista (980/2012) 1§ mukaisesti *lain tarkoituksena on parantaa iäkkään henkilön mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveystalvaeluja yksilöllisten tarpeittensa mukaisesti, sekä antaa mahdollisuus vaikuttaa ko. talvaelujen sisältöön ja toteuttamistapaan*. Lisäksi §13 mukaan *muun talvaeluntarpeen ennalta ehkäisemiseksi on kiinnitettävä huomiota erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin talvaeluihin*. Asiakkaat ovat jaksamisensakin osalta hyvin erilaisia, toiset toivovat lyhyempää käyntiä ja toiset pidempää, joten kiinteä käyntiaika heikentää myös tätä asiakkaan omaa mahdollisuutta vaikuttaa hänen kodissaan tapahtuvaan käynnin keston.

Aluehallituksen päätös, jota tämä oikaisuvaatimus koskee, on myös em. lain (980/2012) 14§ vastainen. Kyseisen pykälän mukaan *"Hyvinvointialueen on turvattava iäkkään henkilön pitkäaikaisen hoitojärjestelyn pysyvyys, jollei järjestely ole aiheellista muuttaa iäkkään henkilön toivomuksen tai hänen*

palveluntarpeidensa muutoksen johdosta taikka muusta erityisen painavasta ja perustellusta syystä.” Aluehallituksen päätöksen takia moni pitkäaikainen ja asiakkaille tärkeäksi muodostunut perhehoitosuhde päättyy nyt, perhehoitajista ja asiakkaista johtumattomista syistä, koska moni pitkään toiminut perhehoitaja joutuu lopettamaan työn toimeentulon käydessä mahdottomaksi, johtuen päätöksestä jota tämä oikaisuvaatimus koskee.

Muutos asettaa lisäksi hoidettavat eriarvioiseen asemaan asuinpaikan mukaan, koska perhehoitajaa käytetään myös apuna hoidettavan terveydenhuollon käynneillä. Nykyiset Kela-taksi matkat ovat usein yhdistelmämatkoja usean asiakkaan samanaikaisen kyydityksen muodossa, jolloin yhdensuuntaisen matkan kesto Pirhan alueen reuna-alueilta voi olla jopa kaksi tuntia (tämä faktatietoa helmikuulta 2026, Tays-Urjala). Perhehoidon 4 tunnin käyntiaika kuluu siis pahimmillaan pelkkiin matkoihin. Huomiona tähän IKI2035-hankkeen mukaiset tiedot, jonka mukaan ikäihmisten osuus kasvaa etenkin Pirkanmaan reuna-alueilla.

Kyseinen aluehallituksen päätös ei vastaa myöskään IKI2035-ohjelman yhtenä kehitysalueena olevan kotona asumista tukevien palvelujen vahvistamista, eikä osatavoitteena olevaa omais- ja perhehoidon tukemista. Päätös ei myöskään ole Pirhassa käynnissä olevan PIRKKO-hankkeen mukainen, jonka tarkoitus on tukea omaishoitajia ja vahvistaa perhehoitoa. Tämä päätös ajaa alas kotiin tuotavaa kiertävää perhehoitoa ja vaikuttaa oleellisesti palvelun saatavuuteen jatkossa.

Kiertävälle perhehoitajalle kahden 4h käyntikerran tekeminen saman päivän aikana on myös käytännössä säännöllisesti mahdotonta. Kahdesta käynnistä tulee asiakkaan luona olevaa työaika 8 tuntia / päivä, mutta lisäksi aikaa pidentää matkoihin kuluva siirtymäaika asiakkaiden välillä, joka Pirkanmaalla voi olla helposti pitkäkin. Yli 8 tunnin päivien järjestäminen perheelliselle perhehoitajalle tulee jo päivähoitojärjestelmän takia hankalaksi, mutta lisäksi se vaikuttaa kaikkien kiertävien perhehoitajien työssäjaksamiseen oleellisesti.

Hoitokäyntien kellonajat määräytyvät myös omaishoitajien tarpeiden mukaisesti ja ajoittuvat usein keskelle päivää. Omaishoitajan vapaan tarve voi olla myös riippuvainen kuljetuspalvelusta kauppaan, omista lääkäri ym. käynneistä, harrastuksesta tai vaikka työstä. Myös hoidettavan muut palvelut määrittelevät perhehoidon ajankohtaa. Nämä kaikki asiat tekevät mahdottomaksi saada asiakkaiden tarpeiden mukaisesti sovitettua kaikkiin päiviin kahta asiakasta. Perhehoitajan työkalenterin täyttäminen asiakkaiden tarpeiden mukaisesti on usein moniulotteista ja aikaa vievää työtä, jossa vaaditaan perhehoitajalta vahvaa resilienssiä muuttuviin tilanteisiin.

Aluehallituksen tekemän päätöksen myötä kiertävien perhehoitajien palkkiot, eli toimeentulo, laskee noin 30%. Todellinen toimeentulon pudotus on vielä suurempi, koska kahden asiakkaan sovittaminen samalle päivälle on jatkossa entistä vaikeampaa. Tämä päätös ja sen vaikutus kiertävien perhehoitajien toimeentuloon on täysin kohtuuton ja epätasa-arvoinen.

Työajassa ja palkkiossa ei ole myöskään huomioitu asiaan kuuluvaa työtä, jota tehdään asiakaskäyntien ulkopuolella. Kiertävät perhehoitajat joutuvat

tekemään omakustanteisesti:

- Tutustumiskäyntejä uusien mahdollisten asiakkaiden luokse
- Hoitavat säännöllisesti yhteydenpitoa asiakkaiden ja heidän omaistensa kanssa hoitokäyntien ajankohtiin ja hoidettavien henkilöiden muuttuviin tilanteisiin ja tarpeisiin liittyen
- Kirjaavat hoitokäynnit ja muut tarvittavat tiedot Oima-järjestelmään
- Pitävät yhteyttä perhehoidon yksikköön ja asiakasohjaajiin, sekä tarvittaessa muihin sidosryhmiin, kuten esim. apuvälinelainaamoon ja tartuntatautihoitajaan, asiakkaisiin liittyvistä asioista ja sopimuksista
- Käyvät koulutuksissa, mahdollisesti työnohjauksessa ja erilaisissa Pirhan ja hankkeiden kehittämis- ja yhteistyöryhmissä

Joustavan 3-6 tunnin käyntiajan puitteissa on jäänyt mahdollisuus em. hoitokäyntien ulkopuolisten työhön liittyvien asioiden hoitamiseen. Me kiertävät perhehoitajat olemme siis täysin järkyttyneitä siitä Pirhan dokumenteissaan esittämästä väitteestä, että Pirha olisi maksanut meille ns. toteutumattomista tunneista. Haluamme myös huomauttaa, että me perhehoitajat olemme toteuttaneet ne tunnit, jotka asiakasohjaaja on asiakkaalle katsonut sopiviksi. **Maineemme lokaaminen väärillä väitteillä on ollut törkeää ja perustunut täysin väärään tietoon ja tulkintaan.**

Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimuksen tekeminen edellyttää **yhteistä neuvottelua** siinä sovittavista asioista. Toimeksiantosopimus sitoo sen tekijöitä. Sopimus on kahden osapuolen välinen, ja siksi sen tekeminen edellyttää aina neuvottelua siinä sovittavista asioista eikä sopimusta voi muuttaa yksipuolisesti. Myös sopimuksen tarkistaminen edellyttää neuvottelua. Toimeksiantosopimus tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi tai toisen sopijaosapuolen sitä pyytäessä. Nyt tehdyllä kiinteällä palkkio/käyntiaika päätöksellä evätään kiertävien perhehoitajien tosiasiallinen mahdollisuus neuvotella toimeksiantosopimuksista. On myös kohtuutonta, että tämä neuvotteluasetelma evätään kiertämällä se siten, että vanhat sopimukset irtisanotaan ja tilalle tarjotaan samoja asiakkaita uudella pienemmällä hoitopalkkiolla. Tämä ei täytä neuvottelun määritelmää.

Liitteet:

- Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön toimintaohje 1.1.2017
- Pirkanmaan perhehoidon yksikön toimintaohje 1.1.2023

Tämän oikaisuvaatimuksen jättävät 27.2.2026 Pirhan alueen kiertävät perhehoitajat:

PIRKANMAAN IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON YKSIKÖN TOIMINTAOHJE

Toimintaohje tulee voimaan 1.1.2017 alkaen

Akaa - Hämeenkyrö - Kangasala - Lempäälä - Nokia - Orivesi -
Pirkkala - Punkalaidun - Pälkäne - Ruovesi - Sastamala - Tampere -
Urjala - Valkeakoski - Vesilahti - Virrat - Ylöjärvi

SISÄLLYS

1. PERHEHOITO	2
1.2. Perhehoidon tarkoitus.....	3
1.3. Perhehoidon toteutus	3
1.4. Perhehoidon muodot, pitkäaikainen, tilapäinen ja osavuorokautinen perhehoito.....	4
2. PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMINEN	5
2.1. Perhekoti	6
2.1.1. Perhekodin valvonta	7
2.1.2. Hoidettavien määrä perhehoidossa	7
2.1.3. Perhekodin paloturvallisuus	8
2.2. Toimeksiantosopimus.....	8
2.2.1. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen	9
3. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET	10
3.1. Hoitopalkkio	10
3.2. Kulukorvaus.....	11
3.3. Käynnistämiskorvaus.....	12
3.4. Perhehoitajan oikeus vapaaseen	13
3.5. Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta.....	14
3.5.1. Perhehoitajan vapaan ajalta	15
3.5.2. Perhehoitajan koulutuksen ajalta	15
3.5.3. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon peruutukset.....	15
4. PERHEHOITAJAN ASEMA	17
4.1. Perhehoitajan vastuuhenkilö	17
4.2. Perhehoitajan eläketurva.....	17
4.3. Perhehoitajan vakuutus	17
4.4. Perhehoitajan ennakkovalmennus koulutus ja tuki.....	17
4.5. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset.....	18
4.6. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti.....	18
4.7. Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus	19
5. PERHEHOIDOSSA OLEVAA ASIAKASTA KOSKEVAT ASIAT	20
5.1. Perhehoidon asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelma	20
5.2. Perhehoidon asiakasmaksu	20
5.3. Perhehoidon asiakkaan vakuutukset.....	21
5.4. Perhehoidon asiakkaan yksityis- ja käyttövarat.....	21
5.5. Kuljetus osavuorokautiseen perhehoitoon.....	21
5.6. Perhehoidon asiakkaan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet	21
5.7. Julkisuus.....	22
5.8. Kriisi- ja väkivaltatilanteet	22
5.9. Perhehoidon asiakkaan kuolema	22
6. PIRKANMAAN IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON YKSIKKÖ.....	23
6.1. Yksikön tarjoamat palvelut.....	23
6.2. Maakunnallisen asiakasohjauksen kuvaus.....	26

LIITTEET

Liite 1 Perhehoidon maksut

Liite 2 Perhekodin paloturvallisuus

1. PERHEHOITO

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, miten maakunnan alueella toteutetaan ikäihmisten toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Toimintaohjeen tavoitteena on luoda maakunnan alueelle yhtenäinen perhehoidon toteuttamismalli, lisätä ja kehittää perhehoitoa sekä yhtenäistää perhehoitopalkkiot. Perhehoidon toimintaohje palvelee kaikkia osapuolia: perhehoitoa tarjoavaa kuntaa, perhehoidossa olevaa ikäihmistä, hänen omaisiaan ja perhehoitajaa.

Ikäihmisten perhehoidon yksikön palvelujen järjestämisestä sovitaan 1.9.2016 alkaen Pirkanmaalla kuntien kesken yhteistoimintana ”Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön järjestäminen yhteistoimintana 1.9.2016 alkaen” – sopimuksella. Yksikön ja kuntien välistä toimintaa ohjaa tämä toimintaohje, joka on hyväksytty toimintaan sitoutuneiden kuntien lautakunnissa.

Toimintaohje on sitova. Toimintaohjeessa esitetyt perhehoidon maksut ja perhehoitajien vapaapäivien määrät ovat sitovia.

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön toimintaohje tulee voimaan 1.9.2016 alkaen. Laki perhehoitolain muuttamisesta (510/2016) johtuvat muutokset tulevat voimaan 1.1.2017.

1.1 Perhehoidon säädöstausta

Ikäihmisten perhehoitoa ohjaava voimassaoleva lainsäädäntö koostuu muun muassa seuraavista laeista ja asetuksista:

- Perhehoitolaki (263/2015)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977)
- Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta (988/1977)
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987)
- Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (759/1987)
- Mielenterveyslaki
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)
- Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992)
- Kunnallinen eläkelaki (549/2003)
- Tapaturmavakuutuslaki (608/1948)
- Hallintolaki (434/2003)
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- Tietosuojalaki (516/04)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä
- Kotikuntalaki (201/1994)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Työntekijän eläkelaki (395/2006)
- Työsopimuslaki (55/2001)
- Pelastuslaki (379/2011)

1.2. Perhehoidon tarkoitus

Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Kunta tai kuntayhtymä tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. (Perhehoitolaki 263/2015)

Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat henkilön elämäntilanne, aikaisemmat elämäkokemukset sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve. Perhehoito soveltuu asiakkaalle niissä tapauksissa, joissa todetaan:

- alkava tai keskivaikea muistisairaus
- asiakas kokee turvattomuutta yksin kotona
- asiakas on sosiaalisesti eristäytynyt tai eristäytymässä
- asiakas on fyysisesti niin hyväkuntoinen, että selviytyy päivän askareista yhden autettavana
- asiakas ei ole aggressiivinen
- asiakas nukkuu pääsääntöisesti yöt häiriöttä.

Perhehoito toteutetaan perhehoitajan yksityiskodissa tai perhehoidettavan kotona. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on muihin perhekodin jäseniin tasavertainen asema. Perhehoito tarjoaa kiinteän lähiyhteisön, pysyvät ihmissuhteet, jokapäiväisiä kodin askareita, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Se voi olla pitkäaikaista, tilapäistä tai osavuorokautista.

1.3. Perhehoidon toteutus

Ikäihmisten perhehoidon järjestämisestä huolehtivat Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön työntekijät yhteistyössä kuntien ikäihmisten perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. He sijoittavat yhteistyössä pirkanmaalaisia ikäihmisiä perhehoitoon, pääasiassa Pirkanmaalle. Sijoittamisessa otetaan huomioon ikäihmisen omat toivomukset, hänen omaistensa ja läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan.

Ikäihmisten perhehoidon järjestämistä yhteistoimintana Pirkanmaalla käsitellään yksityiskohtaisemmin luvussa kuusi.

1.4. Perhehoidon muodot, pitkäaikainen, tilapäinen ja osavuorokautinen perhehoito

Ikäihmisiä sijoitetaan Pirkanmaalla pitkäaikaiseen, tilapäiseen tai osavuorokautiseen perhehoitoon. Perhehoito voi olla joko pitkäaikaista eli jatkuvaa perhehoitoa, tilapäistä eli lyhytaikaista perhehoitoa tai osavuorokautista perhehoitoa. Perhehoito perustuu yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Perhehoidettavan kotona tapahtuva perhehoito on pääsääntöisesti tilapäistä tai osavuorokautista perhehoitoa.

Tilapäistä perhehoitoa voidaan järjestää muun muassa omaishoitajan jaksamisen tukemiseksi ja perhehoitajan vapaan järjestämiseksi. Perhehoito on tilapäistä, mikäli se

kestää yhtäjaksoisesti alle kolme kuukautta. Jos tilapäinen perhehoito jatkuu yli 14 vrk kuukaudessa ja se muuttuu yli kolmen kuukauden pituiseksi, perhehoito määritellään pitkäaikaiseksi ja aiemmin tehty sopimus tarkistetaan. Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan tällöin pitkäaikaisen perhehoidon mukaan, toteutuneiden hoitopäivien perusteella. Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus jaetaan kertoimella 30,4 ja kerrotaan perhehoitopäivien määrällä.

Pitkäaikaiseen perhehoitoon siirryttäessä voidaan aluksi tehdä tilapäinen toimeksiantosopimus ns. kokeilujakson ajaksi. Pitkäaikainen perhehoito on toistaiseksi voimassaolevaa perhehoitoa. Se sopii ikäihmisille, jotka eivät voi elää omassa kodissaan.

Perhehoitoa voidaan toteuttaa myös osavuorokautisena perhehoitona. Osavuorokautinen hoito voi kestää 4-10 h/vrk. Alle tämän tuntimäärän kestävästä perhehoidosta sovitaan erikseen Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön ja sijoittavan kunnan kanssa.

2. PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMINEN

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kunnan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa perhehoitoa omassa kodissaan tai perhehoidettavan kotona. Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa (Perhehoitolaki 263/2015).

Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoitajuudesta kiinnostuneille on annettava riittävästi tietoa ja tukea ennen perhehoitajaksi ryhtymistä. Perhehoito on koko perheen asia ja kaikkien perheenjäsenten on suhtauduttava myönteisesti perhehoidon aloittamiseen.

Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi:

- 1) Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka tarjoaa perhehoidettavalle kodin ja sitoutuu tehtäväänsä.
- 2) Henkilö on saanut ennakkovalmennuksen ja hänellä on tehtävän edellyttämät valmiudet. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluttua sijoituksen alkamisesta, esimerkiksi perhehoitajan ja hoidettavan välinen sukulaissuhde huomioituna.
- 3) Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva.
- 4) Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa.
- 5) Perhe on yhteistyökykyinen. Yhteistyötahoja ovat muun muassa perhehoidettavan lähiomaiset, sosiaalityöntekijät ja muut yhteistyötahot.
- 6) Perhehoitajana ei voi toimia hoidettavan henkilön oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso.
- 7) Perhehoitajaksi aikovalta pyydetään kotikunnan lausunto.

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö vastaa Pirkanmaalla ennakkovalmennuksen järjestämisestä. Valmennus auttaa tekemään tietoisin päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä ja antaa valmiuksia perhehoitajuuteen.

Ikäihmisten perhehoitajan ennakkovalmennuksen tavoitteena on:

- Taata jokaiselle perhehoitoon tulevalle ikäihmiselle mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.
- Antaa perhehoitajaksi aikovalle mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta hän voi tehdä tietoon perustuvan päätöksen tehtävään ryhtymisestä ja sitoutumisesta.
- Taata ikäihmiselle hyvä perhehoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata perhehoidossa olevan ikäihmisen yksilöllisiin tarpeisiin.
- Antaa riittävä koulutus ja valmennus perhehoitotyöhön, jotta perhehoitoa ohjaavat arvot, toimintaperiaatteet ja laatuvaatimukset toteutuvat käytännössä.
- Antaa perhehoitajaksi aikovalle valmiutta toimia kumppanina ja tehdä yhteistyötä perhehoidossa olevan ikäihmisen läheisten, kunnan ja muiden tahojen kanssa.

Ikäihmisten perhehoitajan valmiudet:

- Pitää huolta ikäihmisen hyvinvoinnista (hoivata)
- Auttaa ja tukea ikäihmistä hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä

- Mahdollistaa ja tukea ikäihmisen ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- Tehdä yhteistyötä ikäihmisen asioissa
- Sitoutua perhehoitajan tehtävään

Perhehoitajaksi aikovasta henkilöstä pyydetään hänen kotikuntansa sosiaalitoimelta lausunto henkilön ja kodin sopivuudesta perhehoitoon. Tarvittaessa pyydetään perhehoitajaa toimittamaan lääkärinlausunto.

Ehdottomat esteet ryhtyä perhehoitajaksi:

- Akuutti/toistuva/pitkäaikainen lastensuojelun asiakkuus
- Akuutti/toistuva/pitkäaikainen toimeentulotuen asiakkuus
- Akuutti/toistuva/pitkäaikainen päihde- tai mielenterveysongelma perheessä
- Akuutti huoltajuuskiista
- Kriisi omassa elämäntilanteessa
- Vakava sairaus perheessä
- Epärealistiset odotukset
- Yhteistyökyvyttömyys
- Joku perheenjäsenistä vastustaa perhehoitoperheeksi ryhtymistä
- Kodin tilojen sopimattomuus

2.1. Perhekoti

Perhekoti on perhehoitajan yksityiskoti, jossa perhehoitoa annetaan. Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön työntekijä sekä sijoittavan kunnan ikäihmisten perhehoidosta vastaava työntekijä hyväksyvät perhekodin. Perhehoitoa voidaan antaa myös hoidettavan kotona (Perhehoitolaki 263/2015, 2 §).

Perhekodin tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin jäsenten tulee hyväksyä ja olla yksimielisiä kodin perhehoitotoiminnasta. Huomiota kiinnitetään muun muassa perhekodin ihmissuhteisiin, perhehoitajan yhteistyökykyyn ja mahdollisuuksiin huomioida ja vastata ikäihmisen tarpeisiin hänen etunsa mukaisesti.

Perhekodin tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodissa tulee mahdollisimman hyvin huomioida esteettömyys ja turvallisuus. Perhekotiin on tehtävä palo- ja pelastussuunnitelmat ja niitä tulee harjoitella kodissa myös asiakkaiden kanssa.

Perhehoitaja vastaa perhekodin turvallisuudesta myös poikkeusolojen aikana ja hän on velvollinen tekemään paloviranomaisten ja perhehoidon vastuuhenkilöiden esittämät mahdolliset turvallisuuteen liittyvät korjaustoimenpiteet välittömästi. Perhekodin turvallisuutta koskevissa asioissa toimitaan pelastuslaitoksen ohjeen mukaisesti. Perhekodin ympäristön on oltava hoidettavalle sopiva. Perhekotiin on tarvittaessa järjestettävä esteetön ympäristö ja erityisvarustus.

Perhehoidossa olevalla ikäihmisellä on oltava mahdollisuus yksityisyyteen. Suositeltavaa on, että ikäihmisellä on oma huone. Perhehoidettavalla on oltava mahdollisuus kalustaa ja sisustaa oma huoneensa. Perhehoidossa olevan ikäihmisen on saatava käyttää kaikkia

kodin yhteisiä tiloja. Ikäihmisellä on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

- Sijoittajakunta ja Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö hyväksyvät perhekodin.
- Perhekodin tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla turvallinen ja siellä annettavalle hoidolle sopiva.
- Perhekoti on tarkoituksenmukainen, kodikas, viihtyisä ja siellä on myönteinen ilmapiiri.
- Perhekodin sijainti on asiakkaan tarvitsemien palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta hyvä.
- Perhekotiin tulee laatia palo- ja pelastussuunnitelma.

2.1.1. Perhekodin valvonta

Hoidettavan sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu Perhehoitolain (263/2015) mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen kunnan toimesta, johon henkilö on sijoitettu. Sekä sijoittajakunnan että sijoituskunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin voi tarkastaa perhehoitopaikan tässä Perhehoitolaissa tarkoitetun toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi.

Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Tarkastaja on päästettävä kaikkiin perhehoitopaikan tiloihin. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana.

Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatusta todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, toimielimen on pyrittävä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjaus asiassa. Jollei korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, toimielimen on tällöin huolehdittava, että hoidettavan hoito järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa hoidettavat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan. (Perhehoitolaki 263/2015, 22 §)

2.1.2. Hoidettavien määrä perhehoidossa

Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina. Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on 6 §:n 1 momentissa ja toisella 3 momentissa säädetty kelpoisuus. (Perhehoitolaki 263/2015, 7 §)

Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voi perhekodissa olla samanaikaisesti hoidettavana enemmän kuin neljä henkilöä. Lisäksi erityisestä syystä voidaan säädetyistä samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismääristä poiketa.

Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä. Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen. (Perhehoitolaki 263/2015)

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön linjauksen mukaan perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle 7-vuotiaat lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina, mikäli hoidosta vastaa yksi perhekodissa asuva henkilö. Perhekodissa voidaan hoitaa 5-7 henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta ja muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi perhekodissa asuvaa henkilöä. Heistä toisella tulee olla tehtävään soveltuva koulutus (vähintään nykyinen sosiaali- tai terveysalan toisen asteen tutkinto).

2.1.3. Perhekodin paloturvallisuus

Perhehoidossa paloturvallisuudelle erityisen haasteen asettaa se, että hoidettavien toimintakyky on usein siinä määrin alentunut, että heidän kykynsä onnettomuustilanteessa ei riitä omatoimiseen pelastautumiseen. Perhehoidon paloturvallisuus perustuu riskien tunnistamiseen ja arviointiin sekä ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin.

Perhehoidon paloturvallisuus koostuu kodin rakenteellisesta paloturvallisuudesta ja paloteknisistä laitteista sekä paloturvallisuuskoulutuksesta ja -ohjeistuksesta. Pirkanmaan pelastuslaitos on laatinut erillisen ohjeen perhekodin paloturvallisuudesta (ks. liite 3). Tähän ohjeeseen liittyen on laadittu myös tarkistuslista, jota hyödynnetään Pirkanmaan maakunnallisen ikäihmisten perhehoidon yksikön tekemissä asunnon tarkastuksissa ennen perhehoidon aloittamista ja tarvittavilla valvontakäynneillä myös perhehoidon alettua sekä perhehoitajan omaavalvonnassa Pirkanmaalla.

Pirkanmaan pelastuslaitos osallistuu perhekodin turvallisuuden valvontaan ennen toiminnan aloittamista sekä määräajoin suoritettavilla turvallisuuskäynneillä perhekodin toiminnan jatkuessa. Pirkanmaan pelastuslaitos suorittaa osaltaan perhehoitajan paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta esimerkiksi ennakkovalmennuksen yhteydessä ja perhehoidon alettua.

Pelastuslainsäädännössä määritellään yleisellä tasolla erilaisten toimijoiden vastuukysymykset. Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön ja sijoittavan kunnan sekä perhehoitajan on mahdollisuuksiensa mukaan valvottava, että perhehoitajan määräysvallan piirissä noudatetaan tulipalon ja muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Lisäksi tulee varautua asiakkaiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen onnettomuustilanteissa.

2.2. Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja kunta sopivat hoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet (ks. Perhehoitolaki 263/2015, 10 §).

Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun osalta erikseen ja se tehdään aina ennen ikäihmisen perhehoitosijoituksen alkamista. Pirkanmaan kaikilla kunnilla on käytössä yhtenäinen toimeksiantosopimuslomake. Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa ja sisältöä koskevien pysyvien muutosten vuoksi, sekä myös silloin, kun sen tarkistamiseen on muutoin aihetta. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalle henkilölle toimeksiantosopimus voidaan tehdä toistaiseksi voimassa olevana. Tilapäisessä perhehoidossa olevalle sopimus tehdään yleensä määräaikaisena. Toimeksiantosopimus voidaan tehdä myös sijaishoitajan kanssa.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan (vrt. Työsopimuslaki 55/2001). Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja ja kunnan vastuullinen viranhaltija kunnan hallinto- tai johtosäännön mukaan. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii.

Palkkio maksetaan perhehoitajalle. Palkkio ja kulukorvaus voidaan erikseen sovittaessa tasata maksettavaksi molemmille perhehoitajille. Sopimuksen allekirjoittavat molemmat perhehoitajat, kun on tarkoitus, että he molemmat vastaavat perhehoitoon sijoitettujen hyvinvoinnista. Vakuutukset ovat siten voimassa molempien osalta ja molemmilla on juridisesti samat oikeudet ja velvollisuudet osallistua perhehoidossa olevan asiakkaan hoitoon.

Toimeksiantosopimukseen liitetään tarvittavat asiapaperit.

2.2.1. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua (Perhehoitolaki 263/2015, 12 §). Irtisanomisajalta hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä ja kustannuksista korvataan todelliset perhehoidosta aiheutuneet kustannukset. Molemmat osapuolet, perhehoitaja ja kunta, voivat irtisanoa sopimuksen. Irtisanomisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus. Irtisanomisajasta riippumatta sijoittava kunta voi purkaa sopimuksen välittömästi, jos hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi.

Jos valvonnan yhteydessä perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi (Perhehoitolaki 263/2015). Tällöin myös maksut päättyvät välittömästi.

3. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Lisäksi perhehoidossa voidaan maksaa erikseen harkittavaa käynnistämiskorvausta. Perhehoitajalle maksettavista hoitopalkkioista ja muista kustannuskorvauksista säädetään tarkemmin Perhehoitolaissa (263/2015). Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö on määritellyt yhtenäiset palkkiot ja kulukorvaukset kaikkien yksikköön kuuluvien kuntien kesken. Yhdenmukaiset palkkiot vähentävät eriarvoisuutta perhehoitajien välillä ja näin ollen mahdollistavat tasapuolisen kohtelun palkkioiden maksun suhteen.

Hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrää tarkistetaan kalenterivuosittain Sosiaali- ja terveysministeriön ilmoittaman lakisääteisen indeksitarkistuksen mukaan. Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset maksetaan pitkäaikaisessa perhehoidossa kuukausiperusteisesti.

Palkkio ja kulukorvaus ovat veronalaista tuloa. Kulukorvauksen osuuden perhehoitaja saa kuitenkin vähentää verotuksessa (ks. veroilmoituksen kohta: muut tulonhankkimiskulut). Maksetusta hoitopalkkiosta kertyy perhehoitajalle eläkettä. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaislaissa (Kunnallinen eläkelaki 549/2003).

3.1. Hoitopalkkio

Perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota. Perhehoitolain (263/2015) mukaan hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa asiakasta kohti kalenterikuukaudessa vähintään 784,03 euroa (1.1.2017 alkaen) ja hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuosittain Työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Hoitopalkkion suuruus määritellään toimeksiantosopimuksessa ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa.

Ikäihmisten perhehoidon hoitopalkkiot ovat euromääräisinä liitteessä 1. Liitteessä esitetyt perhehoidon maksut sisältävät lakisääteisen indeksikorotuksen vuoden 2017 osalta.

Ikäihmisten perhehoidossa hoitopalkkion maksuluokkia on käytössä yksi. Pitkäaikaiseen perhehoitoon on lisäksi määritetty erityismaksuluokka, jota sovelletaan ainoastaan erityistilanteissa ja pääsääntöisesti määräaikaaisesti. Erityismaksuluokan perusteet ovat seuraavat:

Saattohoito tai muu vastaava tilanne, esimerkiksi vakavan leikkauksen jälkeinen kotihoito sairaalasta kotiutumisen jälkeen

Vaatii erityisosaamista

Vaatii erittäin intensiivistä hoitotyötä ja jatkuvaa valvontaa

Perhehoidossa asuvalla henkilöllä on avun tarvetta yöaikaan

Hoidon vaativuuden arvioinnista vastaa sijoittavan kunnan työntekijä ja Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön työntekijä yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa.

PERHEHOIDETTAVAN KOTONA ANNETTAVA PERHEHOITO

Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoidon hoitopalkkio maksetaan puolitoistakertaisena. Pitkäaikaisesta perhehoidettavan kotona tapahtuvasta

perhehoidosta maksetaan liitteen 1 mukainen pitkäaikaisen perhehoidon palkkio. Kulukorvausta hoidettavan kotona tapahtuvasta perhehoidosta ei makseta. Hoidettavan kotona tapahtuvasta tilapäisestä tai osavuorokautisesta perhehoidosta perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus Kelan matkakorvaustaksan mukaisesti (vuonna 2016 0,20 €/km) tai julkisen liikenteen matkakulut. Matkakorvaus maksetaan pääsääntöisesti Pirkanmaan alueella tehdystä matkasta.

3.2. Kulukorvaus

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista todellisista kustannuksista maksetaan perhehoitajalle kulukorvausta. Perhehoitolaki oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn kulukorvauksen. (Perhehoitolaki 263/2015)

Kulukorvauksen perusteena käytetään perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvia todellisia kustannuksia ja kunkin hoidossa olevan henkilön yksilöllisiä tarpeita. Lain mukaan kulukorvausten määrät tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. (Perhehoitolaki 263/2015)

Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset menot. (Perhehoitolaki 263/2015)

Peruskulukorvauksen lisäksi voidaan maksaa erityislisää esimerkiksi erityisruokavaliosta ja muista erityisistä syistä johtuen. Mikäli asiakkaan tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erilliskorvauksena erillisen sopimuksen mukaisesti.

Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa. Hän voi verotuksessa ilmoittaa saamansa kulukorvaukset verovähennyskelpoisina tulonhankkimiskuluina. Suositellaan, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa. Pirkanmaalla maksettavat kulukorvausmäärät ovat euromääräisinä liitteessä 1.

PITKÄAIKAISEN PERHEHOIDON KULUKORVAUKSET	
Peruskulukorvaus	
Peruskulukorvauksella katetaan perhehoidossa olevan ikäihmisen	
• ravinto • asuminen (mm. jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus ja irtaimiston kuluminen, tv- ja internet liittymä) • muut välttämättömät siivous-, vaatehuollon- ja henkilökohtaisen hygienian tarvikkeet • tavanomaiseen liikkumiseen liittyvät kustannukset. Tavanomaista asiointia ovat esim. kauppa, vaatteiden hankintamatkat tai vastaavat ostosmatkat, kampaajalla ja apteekissa käynnit, harrastukset, asukkaan henkilökohtaisista tarpeista aiheutuvat matkat (esimerkiksi vierailukäynti lähialueella tai kirjastossa käynti)	
Erityisistä maksetaan	
• erityisruokavaliosta, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja (esim. lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattilaisen arvioima ravintolisän tarve)	

- erityisistä puhtaanapitokuluista, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja
- muista erityisistä kuluista

Erilliskorvaus

Pitkäaikaisessa perhehoidossa voidaan käyttää erilliskorvausta harkinnan perusteella niihin erityisiin kustannuksiin, joihin korvausta ei saada muun lainsäädännön nojalla.

Perhehoidossa oleva asiakas maksaa pääsääntöisesti omat terveydenhuoltomenonsa itse. Mikäli hänen omat varansa eivät riitä, hän voi hakea asiakasmaksujen alentamista tai perimättä jättämistä.

TILAPÄISEN PERHEHOIDON KULUKORVAUKSET

Peruskulukorvaus

Peruskulukorvauksella katetaan perhehoidossa olevan henkilön

- ravinto
- asuminen
- henkilökohtaiset tarpeet (puhtaus ja vaatehuolto)

Erityyisistä maksetaan tilapäisessä ja osavuorokautisessa perhehoidossa

- erityisruokavaliosta, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja (esim. lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattilaisen arvioima ravintolisän tarve)
- erityisistä puhtaanapitokuluista, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja
- muista erityisistä kuluista

Tilapäisenä ja / tai osavuorokautisena perhehoitajana toimivalle henkilölle maksetaan matkakorvaus Kelan matkakorvaustaksan mukaisesti (vuonna 2016 0,20 €/km), mikäli hän osallistuu asiakkaan kuljettamiseen perhehoitoon.

3.3. Käynnistämiskorvaus

Perhehoitolain (263/2015) mukaan uutta perhehoitosijoitusta käynnistettäessä hoitajalle maksetaan hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvausta (enimmäismäärä 1.1.2017 lukien on 2922,52 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti). Käynnistämiskorvauksen maksaminen harkitaan tapauskohtaisesti. Perhehoitajalle maksettavia käynnistämiskorvauksia tulee tarkistaa kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. Hankinnat tehdään tämän toimintaohjeen mukaisesti ja niistä sovitaan kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän ja perhehoitajan kanssa. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla. Esimerkiksi ikäihmisen tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa sijoitusvaiheessa hoidon ja perhekodin käynnistämisen kannalta välttämättömät uuden perhehoidossa olevan asiakkaan henkilökohtaiset ja yhteiseen talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla muun muassa asuntoon kohdistuvat välttämättömät pienet korjaus- ja muutostyöt, kalustaminen sekä mahdolliset vuodevaatteet.

Käynnistämiskorvauksena tehtyt kiinteät hankinnat ovat sijoittavan kunnan omaisuutta kunnes kuoleentumisaika (pääsääntöisesti neljä vuotta) on kulunut. Kunakin vuonna poistuu neljäsosa (25 %) hankinnan arvosta. Mikäli perhehoito päättyy lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia sijoittavan kunnan hankintatoimen kanssa osan takaisinmaksusta, esimerkiksi pyytää perhehoitajalta ostotarjous tai välineet palautetaan sijoittaneelle kunnalle. Näihin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat, joiden käyttöikä on 1-3 vuotta.

3.4. Perhehoitajan oikeus vapaaseen

Perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana (Perhehoitolaki 263/2015).

Perhehoitajan oikeus vapaaseen lasketaan kalenterivuositain.

Pirkanmaalla pitkäaikaisella perhehoitajalla on oikeus 36 päivän vapaaseen kalenterivuodessa niin, että vapaata kertyy 3 päivää sellaista kuukautta kohti, jolloin hän on toiminut perhehoitajana vähintään 14 vuorokautta. Vapaa voidaan pitää enintään kolmessa jaksossa siten, että vapaalle lähtöpäivää ja vapaalta paluupäivää ei lasketa vapaapäiviksi. Jos vapaa pidetään useammassa kuin kolmessa jaksossa, lähtö- ja tulopäivä lasketaan vapaapäiviksi neljännestä vapaajaksosta alkaen. Mahdollisesti käyttämättä jääneitä vapaapäiviä ei makseta rahana, eikä oteta huomioon seuraavana vuonna.

Perhehoitajalla on vapaistaan ilmoitusvelvollisuus Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön. Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö ja perhehoitaja järjestävät yhteistyössä sijoittavan kunnan kanssa perhehoidossa olevien asiakkaiden hoidon perhehoitajan vapaan ajaksi. Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa olevan asiakkaan ja hänen lähiomaistensa toiveet. Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi asiakas, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien asiakkaiden osalta yhtä aikaa. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitajan kotiin voidaan järjestää sijaiseksi toimeksiantosopimussuhteinen perhehoitaja.

Tilapäisessä perhehoidossa perhehoitajalla on kolme arkipäivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 vuorokautta. Saman sijoittajakunnan toimeksiantosopimusten hoitopäivät lasketaan yhteen vapaoikeuden kertymistä määriteltäessä. Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana. Vapaa korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena käytetään tilapäisen perhehoidon palkkioita eli jokaisesta kertyneestä vapaapäivästä maksetaan tilapäisen perhehoidon palkkio. Osavuorokautisesta perhehoidosta ei kerry oikeutta vapaaseen.

3.5. Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta

Perhehoitajasta johtuvista syistä

Mikäli perhehoito keskeytyy perhehoitajan sairausloman vuoksi, sijoittaja maksaa hoitopalkkion Kelan sairausvakuutuspäivärahan omavastuuajalta. Hoitopalkkio maksetaan voimassa olevien toimeksiantosopimusten mukaisilta päiviltä. Muusta syystä tapahtuvan keskeytyksen vuoksi hoitopalkkiota ei makseta. Kulukorvauksesta maksetaan 50 % 14 päivän ajalta, jos perhehoitoon sijoitettu asiakas siirretään muualle hoitoon. Jos keskeytys kestää yli 14 päivää, kulukorvausta ei makseta. Sairausloman ajalta kertyy vapaat, mikäli perhehoitaja toimii kalenterikuukaudessa perhehoitajana vähintään 14 vuorokautta. Perhehoitajan sairauslomasta tulee olla lääkärintodistus ja siitä tulee ilmoittaa välittömästi Pirkanmaan maakunnalliseen ikäihmisten perhehoidon yksikköön.

Asiakkaan sijoittamisesta perhehoidon keskeytyksen ajaksi sovitaan Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön kanssa. Perhehoitoyksikkö järjestää perhehoitoon sijoitetulle korvaavan hoidon yhteistyössä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa. Sairausloman aikainen hoito voidaan järjestää tilanteen salliessa myös kotihoidon käynnin. Jos hoidettavan hoito järjestyy perhekodissa sairauslomasta riippumatta, maksetaan kulukorvaus perhehoitajalle täysimääräisenä. Perhekotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio. Lisäksi perhekotiin tulevalle sijaiselle maksetaan matkakorvaus Kelan matkakorvaustaksan mukaisesti.

Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutuspäivärahan suuruisena (Sairausvakuutuslaki 1224/2004). Edellytyksenä omavastuuajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua.

Perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Jos perhehoito vakituisen hoidettavan osalta keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esimerkiksi hoidettavan sairaalahoito, vierailu omaisten luona), maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus 14 päivää täysimääräisenä, jonka jälkeen palkkiota ja kulukorvausta ei makseta. Hoitopalkkion maksamisen edellytyksenä on se, että perhehoitaja pitää yhteyttä esimerkiksi laitoshoidon olevaan asiakkaaseen ja on yhteistyössä hoitopaikan kanssa. Hoidettavan asiakkaan paikalle ei ole myöskään sijoitettu toista asiakasta.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa asukkaan kuollessa, pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio kuolemaa seuraavan 30 päivän ajalta, sekä korvataan aiheutuvat kustannukset maksamalla kulukorvaus kuolemaa seuraavan 14 päivän ajalta.

Mikäli asukas muuttaa perhehoidosta pitkäaikaispaikalle esim. tehostettuun palveluasumiseen tai laitoshoidon, maksetaan hoitopalkkio 14 päivän ajalta ja kulukorvausta ei makseta muuttopäivää seuraavasta päivästä alkaen.

3.5.1. Perhehoitajan vapaan ajalta

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisenä ja kulukorvauksesta 50 %. Perhehoitaja ei ole oikeutettu lomarahaan, koska kyseessä ei ole työsuhde vaan toimeksiantosuhte.

Jos pitkäaikaisen perhehoitajan vapaan ajaksi perhehoitajan kotiin tulee sijainen, maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus pitkäaikaiselle hoitajalle täysimääräisenä. Perhehoitajan kotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio. Mikäli perhekodissa on yksi hoidettava, maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio x 2. Lisäksi sijaiselle maksetaan matkakorvaus Kelan matkakorvaustaksan mukaisesti.

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen hoidon tekemällä Perhehoitolain (263/2015) 6 §:ssä säädetty edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan tai hoidettavan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitetulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta,
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta,
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta,
- 4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaishoitajalle järjestettävään koulutukseen ja tukeen sovelletaan Perhehoitolain 15 §:ää ja hänen sosiaaliturvaansa 20 §:ää. (Perhehoitolaki 263/2015)

Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva asiakas menee perhehoitajansa vapaan ajaksi toiseen perhehoitopaikkaan, lomittavalle hoitajalle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus.

Poikkeuksellisesti, jos vapaan pitäminen ei ole mahdollista, voidaan perhehoitajille maksaa pitämättömästä vapaasta rahallinen korvaus, joka on yhden kuukauden hoitopalkkion suuruinen.

3.5.2. Perhehoitajan koulutuksen ajalta

Perhehoitajan tilapäinen poissaolo tulee aina sopia erikseen Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön kanssa. Poissaolo voidaan hyväksyä esimerkiksi koulutuksen tai vertaisryhmätapaamisten perusteella. Poissaolo ei vaikuta maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrään vähentävästi. Varahoitojärjestelyistä vastaa Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö yhdessä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa.

3.5.3. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon peruutukset

Tilapäinen perhehoito:

Mikäli peruutus tapahtuu kolme päivää ennen kuin sijoituksen on määrä alkaa, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen,

maksetaan perhehoitajalle korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Esim. lyhytaikaisen perhehoidon jakson olisi tarkoitus alkaa perjantaina ja jakso perutaan tiistaina, peruuntunutta perhehoitoa ei korvata perhehoitajalle tai lyhytaikaisen perhehoidon jakson olisi tarkoitus alkaa perjantaina ja jakso perutaan keskiviikkona, peruuntunut perhehoito korvataan perhehoitajalle. Jos perhehoitajalle sijoitetaan vastaava asiakas samaksi ajankohdaksi, ei peruutuksesta makseta ylimääräistä.

Osavuorokautinen perhehoito:

Mikäli peruutus tapahtuu kolme päivää ennen perhehoitopäivää, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen, maksetaan perhehoitajalle korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Esim. osavuorokautisen perhehoidon olisi tarkoitus toteutua perjantaina ja se perutaan tiistaina, peruuntunutta perhehoitoa ei korvata perhehoitajalle tai osavuorokautisen perhehoidon olisi tarkoitus toteutua perjantaina ja se perutaan keskiviikkona, peruuntunut perhehoito korvataan perhehoitajalle.

Säännöllisen päiväperhehoidon käynneissä perhehoitajan tulee varmistaa tauon tai keskeytyksen jälkeen käyntien jatkuminen. Toistuvia viikoittaisia peruutuksia ei korvata. Toimeksiantosopimus päättyy, mikäli perhehoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi (pitkäaikaispäättös, kuolema) tai osapäiväperhehoidossa asiakas ilmoittaa päättävänsä käynnit. Hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta em. tapahtumaa seuraavasta päivästä alkaen.

4. PERHEHOITAJAN ASEMA

Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään Perhehoitolaissa (263/2015) ja niistä sovitaan lähemmin toimeksiantosopimuksessa.

4.1. Perhehoitajan vastuuhenkilö

Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Pirkanmaalla perhehoitajan vastuutyöntekijä nimetään Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksiköstä.

4.2. Perhehoitajan eläketurva

Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaislaissa (Kunnallinen eläkelaki 549/2003). Perhehoitajalle eläkettä karttuu kaikista hoitopalkkioista ilman alarajaa. Vuonna 2017 tulee voimaan eläkeuudistus, joka vaikuttaa muun muassa eläkeikään ja eläkkeen karttumiseen. Suositellaan, että perhehoitaja on itse yhteydessä eläkkeen myöntäjään ja selvittää omaan eläkkeeseensä liittyvät asiat. Lisätietoa www.keva.fi, www.elakeuudistus.fi

Eläkkeelle siirtymisestä perhehoitajan on tiedotettava hyvissä ajoin Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköä sekä sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavaa työntekijää.

4.3. Perhehoitajan vakuutus

Sijoittava kuntaa ottaa perhehoitajalle lakisääteisen tapaturmavakuutuksen työssä tapahtuvan tapaturman varalta (Tapaturmavakuutuslaki 608/1948, Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoidossa olevalle ikäihmiselle sijoittava kunta voi halutessaan ottaa tapaturmavakuutuksen.

Perhehoidossa olevan asiakkaan aiheuttamiin vahinkoihin ei sijoittavalla kunnalla ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vahingonkorvausvastuuvakuutusta. Vahingonkorvaus on vahingontekijän ja vahingon kärsijän välinen asia. Vahingon sattuessa asiaa voidaan selvittää yhdessä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa. On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen.

4.4. Perhehoitajan ennakkovalmennus koulutus ja tuki

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö vastaa perhehoitajaksi aikovalle henkilölle järjestettävästä lakisääteisestä ennakkovalmennuksesta. Lisäksi ikäihmisten perhehoidon yksikkö vastaa muun muassa perhehoitajille suunnatun koulutuksen, tuen ja työnohjauksen järjestämisestä. Perhehoitajan tuen muotoja käsitellään tarkemmin luvussa kuusi.

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö vastaa perhehoitajan koulutuksen aikaisista sijaisjärjestelyistä. Koulutuspäiviltä maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus. Perhehoitajalle voidaan korvata myös muun tahon järjestämästä koulutuksesta aiheutuvia kuluja.

4.5. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Kunnan on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveystarkastuksia. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on järjestettävä vähintään joka toinen vuosi. (Perhehoitolaki 263/2015, 15 a §)

Tämän toimintaohjeen mukaan perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään joka toinen vuosi perhehoitajille, jotka eivät ole työterveyshuollon piirissä, myös tilapäisille perhehoitajille. Hyvinvointi- ja terveystarkastukset hoidetaan keskitetysti ikäihmisten perhehoidon yksikön kautta. Perhehoitaja ottaa yhteyttä ikäihmisten perhehoidon yksikköön ja hänet ohjataan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen nimetyille yksityiselle palveluntuottajalle, josta ikäihmisten perhehoidon yksikkö ostaa palvelun. Perhehoitajan toimeksiantosopimukseen kirjataan, onko perhehoitajalla oikeus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen.

4.6. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti

Sosiaalihuollon asiakkaita koskevat asiat ovat salassa pidettäviä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa luottamuksensuoja ja siihen liittyvät salassapitovelvoitteet ovat keskeinen edellytys hyvälle ja ammattieettisesti kestäväälle toiminnalle sekä asiakkaiden perus- ja ihmisoikeuksien edellyttämälle yksityisyyden suojalle. Perhehoidossa lähtökohtana on salassapito. Asiakasta koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä, ja jo tieto asiakkuudesta on sinänsä salassa pidettävää tietoa.

Perhehoitajalla on oikeus saada ikäihmisestä hoidon kannalta välttämätön tieto. Perhehoitajaa koskee elinikäinen vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000), mikä tarkoittaa sitä, että asiakkaaseen liittyviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin kun ne koskevat muita kun asiakasta itseään.

Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella (edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja).

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuus pätee myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen. Se koskee myös perhehoitajan muita perheenjäseniä ja muita perhehoitoon lyhytaikaisesti osallistuvia henkilöitä. Perhehoidossa olevaa asiakasta

koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä sijoittavaan kuntaan.

4.7. Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhehoidossa tapahtuneista muutoksista vastuutyöntekijälle siihen kuntaan, joka on sijoittanut hoidettavan sekä kuntaan, jossa perhekoti sijaitsee (Perhehoitolaki 263/2015, 21 §).

Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa ensisijaisesti Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön omissa tai hänelle sijoitetun asiakkaan olosuhteissa tapahtuneista muutoksista muun muassa:

- aikomuksestaan ottaa perhehoitoon muita asiakkaita,
- perhesuhteiden muutokset,
- suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt vuoden alussa tai viimeistään kahta kuukautta aiemmin,
- ulkomaanmatkat perhehoidossa olevan asiakkaan kanssa,
- sattuneet tapaturmat, väkivallanteot ja itsemääräämisoikeuden rajoittamistilanteet (kirjallisena),
- sairauslomasta välittömästi,
- asiakkaan vakavammista sairauksista, tapaturmista ja sairaalassaolosta.

Olosuhteiden muutosta koskevan ilmoituksen viivästyminen johtaa perhehoitajalle liikaa maksetun palkkion takaisinperintään.

5. PERHEHOIDOSSA OLEVAA ASIAKASTA KOSKEVAT ASIAT

Perhehoitoon sijoittamisesta tehdään päätös yksilöllisessä palvelupäätöksessä. Päätös tarkistetaan asiakkaan elämäntilanteen muuttuessa.

Jokaiselle perhehoitoon sijoitetulle tehdään tarvittavat suunnitelmat, jotka arvioidaan tarpeen mukaan. Suunnitelmat tehdään ja tarkistetaan yhdessä muun muassa sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän, perhehoitajan, ikäihmisen ja hänen lähiomaisen, sekä tarvittaessa muiden perhehoitoon osallistuvien kanssa.

5.1. Perhehoidon asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelma

Pitkäaikaisessa perhehoidossa asuvalle ikäihmiselle sijoittava kunta laatii hoito- ja palvelusuunnitelman, johon voidaan sisällyttää perhehoidon tavoitteet. Hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjataan myös mahdolliset muut palvelut, kuten kotihoito. Hoito- ja palvelusuunnitelma tehdään yhteistyössä asiakkaan, kunnan ikäihmisten perhehoidosta vastaavan työntekijän, omaisten, perhehoitajan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan ja vähintään kerran vuodessa.

Osavuorokautisessa ja tilapäisessä perhehoidossa perhehoidon palvelut ovat osa asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaa.

5.2. Perhehoidon asiakasmaksu

Pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään asiakasmaksua 65 % asiakkaan kuukausittaisista nettotuloista.

Perhehoidossa oleva asiakas maksaa omat terveydenhuoltomenonsa (mm. sairaalahoidon, kuntoutuksen, reseptilääkkeet, ambulanssikyydit) itse. Asiakasmaksuun voidaan hakea alennusta kunnalta edellä mainittujen kulujen perusteella. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalle asiakkaalle voidaan harkinnan mukaan korvata lääkärin määräämät sekä muut välttämättömät terveydenhuoltomenot, joihin asiakas ei saa korvausta muun lainsäädännön nojalla.

Perhehoitajan vapaan johdosta ikäihmiselle ei saa tulla lisäkuluja. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon asiakasmaksun suuruinen summa.

Tilapäisestä ja osavuorokautisesta perhehoidosta peritään kunnan vahvistama asiakasmaksu. Mikäli tilapäistä perhehoitoa järjestetään omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi, peritään asiakasmaksulain 6 b §:n mukainen maksu (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992).

Hoidettavan kotona tapahtuvasta perhehoidosta peritään samat asiakasmaksut kuin perhehoitajan kotona tapahtuvasta perhehoidosta.

5.3. Perhehoidon asiakkaan vakuutukset

Sijoittavalla kunnalla ei ole lakisääteistä veloitetta ottaa tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle ikäihmiselle.

5.4. Perhehoidon asiakkaan yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidettavan ikäihmisen käyttöraha on tarkoitettu hänen yksityiseen käyttöön hänen toiveensa ja mieltymysten mukaan. Varojen käytöstä ja käyttöä koskevista periaatteista tulee perhehoitajan sopia asioiden hoitajana olevan lähiomaisen tai edunvalvojan kanssa. Suositeltavaa on, että perhehoitaja pitää kirjaa käyttövarojen käytöstä.

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan perhekodissa olevasta kiinteästä omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Omaisuusluettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää omaisuusluettelo yhdessä edunvalvojan tai kunnan perhehoidosta vastaavan viranhaltijan kanssa. Omaisuusluetteloon kirjataan asiakkaan varoilla kaikki yli 200 euroa maksaneet hankinnat (tai edunvalvojan ohjeen mukaisesti).

Perhehoidossa olevan ikäihmisen varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen edunvalvojalleen. Perhehoidossa olevalle asiakkaalle nimetään tarvittaessa edunvalvoja, mikäli hän ei kykene itse valvomaan etuaan ja huolehtimaan itseään tai omaisuuttaan koskevista asioista. Jos asiakkaalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan neuvotella asiakkaan varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan ja kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän kanssa. Edunvalvojan kanssa sovitaan tilin käytöstä ja käyttövaran määrästä (kuukausirahat ym.). On suositeltavaa, että perhehoidossa olevan ikäihmisen edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana toimii muu henkilö kuin perhehoitaja. (Holhoustoimilaki 442/1999.)

5.5. Kuljetus osavuorokautiseen perhehoitoon

Mikäli asiakas ei pysty järjestämään kuljetusta osavuorokautiseen perhehoitoon hänelle myönnetyn kuljetuspalvelun tai omaisen avulla, kunta järjestää kuljetuksen perhehoitoon. Asiakas maksaa kuljetuksesta kunnan määrittelemän omavastuuosuuden.

5.6. Perhehoidon asiakkaan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun sekä julkisen että yksityisen sosiaalihuollon asiakkaana. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan kohtelusta muistutus sellaiselle sosiaalihuollon toimivaltaiselle vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle, joka voi vaikuttaa muistutuksen tekijän tilanteen muuttamiseksi, jos muistutus on aiheellinen.

Pirkanmaan kunnissa on nimetty sosiaaliasiamies. Jos asiakas on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun, hän voi pyytää sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana. Sosiaaliasiamies seuraa asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä. Asiakasta on neuvottava muistutuksen tekemisessä. Muistutukseen pitää vastata kohtuullisen ajan kuluessa. Kohtuullisena aikana pidetään 1-4 viikkoa.

Muistutuksen tekeminen ei vaikuta asiakkaan oikeuteen hakea muutosta päätöksiin tai oikeuteen kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

5.7. Julkisuus

Perhehoidossa olevan ikäihmisen valokuvaamiseen tai videoimiseen sekä matkustamiseen tarvitaan erillinen kirjallinen lupa joko läheiseltä tai edunvalvojalta. Eri asia ovat perhehoitoperheen omaan käyttöön otetut valokuvat ja videot, joita katsellaan perhepiirissä, sukulaisten tai perheen ystävien kanssa. Tällaista käyttöä rajoitukset eivät koske.

5.8. Kriisi- ja väkivaltatilanteet

Perhehoidossa noudatetaan tavanomaisen perhe-elämän periaatteita. Rajoittamis- ja väkivaltatilanteiden riskit asiakkaan kohdalta tulisi ennakoida. Samalla voidaan yhdessä määritellä toimintakäytännöt arkeen sekä asiakkaan tarvitsema apu ja ohjaus.

Kriisitilanteissa otetaan yhteyttä normaaleihin palveluihin (poliisi, ambulanssi) ja sen jälkeen ilmoitus sijoittavaan kuntaan ja Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön. Mikäli asiakas katoaa perhehoidossa ollessaan, tulee perhehoitajan tehdä lähietsintä. Ellei kadonnut sen tuloksena löydy, on katoamisesta ilmoitettava poliisille ja sijoittavaan kuntaan sekä Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön.

Perhehoitajan on tehtävä kriisi- ja väkivaltatilanteista ilmoitus kirjallisesti.

5.9. Perhehoidon asiakkaan kuolema

Mikäli pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva asukas kuolee, toimeksiantosopimus päättyy ilman irtisanomista. Pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio kuolemaa seuraavan 30 päivän ajalta, sekä korvataan aiheutuvat kustannukset maksamalla kulukorvaus kuolemaa seuraavan 14 päivän ajalta.

Perhehoitaja ilmoittaa asiakkaan kuolemasta ensin poliisille. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin, ja he toteavat asiakkaan kuoleman. Samalla suljetaan pois mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja sijoittavaan kuntaan, josta ilmoitetaan Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön. Vainajan omaisiin otetaan yhteyttä ja keskustellaan heidän kanssaan. Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen tai on perhehoitajan tukena asiakkaan kuoleman johdosta. Perhekodissa voidaan järjestää muistotilaisuus mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan kanssa.

6. PIRKANMAAN IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON YKSIKKÖ

Pirkanmaan 17 kunnan kesken (Akaa, Hämeenkyrö, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Punkalaidun, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi) on sovittu 1.9.2016 alkaen ikäihmisten perhehoidon yksikön palvelujen järjestämisestä ”Pirkanmaan maakunnallisen ikäihmisten perhehoidon yksikön järjestäminen yhteistoimintana 1.9.2016” – sopimuksella.

Sopijakunnat sitoutuvat omissa ikäihmisten perhehoidon kehittämissuunnitelmissaan maakunnalliseen ajatteluun, jossa ymmärretään yhteistoiminnan mahdollistamat synergiaedut. Kunnat sitoutuvat yhtenäistämään ikäihmisten perhehoitoon liittyviä toimintakäytäntöjään ja noudattamaan Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön toimintaohjetta.

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikössä työskentelee yksi työntekijä, ohjaaja. Perhehoidon yksikköä hallinnoi Tampereen kaupunki ja yksikön työntekijä on työsuhteessa Tampereen kaupunkiin. Yksikön toimitilat sijaitsevat Tampereella.

Yhteistyötä tehdään Pirkanmaan kuntien perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. Palvelujen kehittämisessä otetaan huomioon perhehoitoa koskevien lakien muutokset. Yhteistoiminnan järjestämistä varten on perustettu sopimuskuntien nimeämistä viranhaltijoista koostuva ohjausryhmä. Kukin sopijakunta on nimennyt yhden edustajan ohjausryhmän jäseneksi.

Ohjausryhmän tehtävänä on seurata ja valvoa toiminnan toteutumista, seurata yksikön budjetin toteutumista sekä arvioida ja olla mukana yhteistoiminnan kehittämisessä. Ohjausryhmä voi tehdä harkintansa mukaan sopimuskunnille esityksiä sopimuksen muutoksista. Ohjausryhmän jäsenet vievät muutosesityksiä kuntien lautakuntiin ja raportoivat Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön toiminnasta kuntien lautakuntia.

6.1. Yksikön tarjoamat palvelut

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön palvelut ovat:

- **Uusien perhehoidosta kiinnostuneiden rekrytointi**

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö vastaa toimeksiantosuhteisten perhehoitajien rekrytoinnista. Rekrytointia toteutetaan koko Pirkanmaan alueella. Tavoitteena on, että vuodessa järjestetään ainakin viisi info- ja rekrytointitilaisuutta. Ilmoituskanavana käytetään muun muassa maakunta- ja paikallislehtiä sekä paikallisradiota.

- **Ennakovalmennuksen toteuttaminen**

Ikäihmisten perhehoidon yksikkö vastaa Perhehoitolain (263/2015) velvoittamasta ikäihmisten perhehoitajan ennakovalmennuksesta. Ennakovalmennus järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Ennakovalmennus toteutetaan Perhehoitoliiton suosituksen mukaisesti ja Perhehoitoliiton ennakovalmennusmateriaaleja käyttäen. Valmennus koostuu seitsemästä tapaamiskerrasta, perhetapaamista, kotitehtävistä, harjoituksista sekä yhteisestä arvioinnista. Yksikön työntekijä on suorittanut valmennuksen kouluttajakoulutuksen ja hänen työparinaan toimii kokenut perhehoitaja.

Tavoitteena on, että Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön rekrytoimat ja ennakkovalmentamat perheet sitoutuvat ensisijaisesti toimimaan vain pirkanmaalaisen kuntien kanssa toimeksiantosuhteessa. Mikäli toimeksiantoja ei ole muodostunut, perheiden yhteistyö muiden kuntien kanssa on neuvoteltavissa. Mikäli perhe siirtyy muun kuin pirkanmaalaisen kunnan kanssa toimeksiantosuhteeseen, tulee perheen välittömästi ilmoittaa asiasta Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön.

- **Perhepankin ylläpito ja perhehoitopaikkojen välittäminen**

Yksikön tehtävänä on ylläpitää perhepankkia, johon on koottu tiedot pirkanmaalaisia ikäihmisiä hoitavista perhehoitajista. Perhepankkiin kootaan vuodesta 2016 alkaen ennakkovalmennetut ja perhekodeiksi hyväksytyt perheet. Yksikkö välittää perheitä kuntien työntekijöille.

Yksikön käytössä oleva perhepankki on perustettu Efficatietojärjestelmään. Perhepankki on ainoastaan yksikön työntekijöiden käytössä. Perhepankkiin kirjataan perhehoitajista ja heidän asiakkaista henkilötunnistiedot, tehdyt selvitykset, toimenpiteet ja päätökset. Lisäksi kirjataan perhekotien läheisyydessä sijaitsevat palvelut.

- **Perhekodin seuranta**

Perhekodin toiminnan seuranta toteutetaan muun muassa siten, että yksikön työntekijä tekee kotikäyntejä perhekodeissa. Lisäksi hän pitää yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse perhehoitajaan. Tarvittaessa yksikön työntekijä on yhteydessä kuntaan.

Yksikön työntekijä tekee pääsääntöisesti yhden kotikäynnin vuodessa jokaisen toimivan perhehoitajan luona. Näillä käynneillä huomioidaan muun muassa perhehoitajan työssä jaksamisen tuki ja koulutustarpeet.

- **Perhehoitajan vastuutyöntekijänä toimiminen**

Yksikön työntekijä toimii perhehoitajan vastuutyöntekijänä. Perhehoitolain (263/2015) mukaisesti perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa kohti vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää.

- **Perhehoitajan tukeminen ja tuen muotojen kehittäminen**

Perhehoitajat kohtaavat työssään monia haasteita. Yksiköstä tuetaan perhehoitajia ja kehitetään erilaisia perhehoitajan tukimuotoja. Yksikkö järjestää koulutusta, sijoituksen alun intensiivistä tukea, pienryhmätoimintaa, yksilö- ja ryhmätyönohjausta, tehostettua tukea, vertaistukea ja virkistystoimintaa.

Koulutus

Koulutusta järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa. Perhehoitajien koulutuksista laaditaan seurantalista. Perhehoitajilla on oikeus ja velvollisuus osallistua koulutuksiin. Koulutusta suunniteltaessa otetaan huomioon alueen muu koulutustarjonta ja hyödynnetään jo tarjolla olevaa koulutusta. Perhehoitajan on mahdollista osallistua ikäihmisten perhehoidon yksikön ulkopuolisen tahon järjestämään koulutukseen, mikäli se arvioidaan tarpeelliseksi. Perhehoitoyksikkö vastaa tällöin erikseen sovittavista

koulutuskustannuksista ja sijoittava kunta sijaisjärjestelyistä aiheutuvista kustannuksista.

Alun intensiivinen tuki

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö tarjoaa perhehoitajille sijoituksen alun intensiivistä tukea silloin, kun ikäihminen sijoitetaan pitkäaikaisesti perheeseen. Perhehoitajaa ja hänen perhettä tuetaan intensiivisesti sijoituksen ensimmäisen vuoden aikana. Perhehoitajan vastuutyöntekijä tapaa perhettä ja perhehoitajaa 2-4 kertaa perheen kotona tai muualla sovituksessa paikassa. Tapaamisten välillä vastuutyöntekijä pitää yhteyttä perhehoitajaan puhelimitse. Tapaamiset ovat suunnitelmallisia ja tavoitteellisia. Alkuvaiheen intensiiviseen tukeen kuuluu myös pienryhmätoiminta.

Pienryhmätoiminta

Sijoituksen ensimmäisen vuoden aikana perhehoitaja voi osallistua ohjattuun pienryhmätoimintaan. Pienryhmän ohjaajana toimii Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön työntekijä. Pienryhmän tapaamisia on 6-8. Ohjatun pienryhmätoiminnan loputtua perhehoitajia tuetaan jatkamaan omissa pienryhmissään. Ryhmän vetäjät saavat tukea yksikön työntekijöiltä.

Yksilö- ja ryhmätyönohjaus

Perhehoitajalla on tarvittaessa mahdollisuus saada työnohjausta. Tämä toteutetaan Pirkanmaalla yksilö- tai ryhmätyönohjauksena. Perhehoidon yksikkö organisoii työnohjauksen. Tarkoitus on, että perhehoitaja osallistuu pienryhmään sijoituksen alussa ja siirtyy sitten työnohjausryhmiin. Työnohjauksiin on oikeus osallistua koko sijoituksen ajan.

Tehostettu tuki

Perhehoitajille voidaan tarjota tehostettua tukea perhetilanteen sitä vaatiessa. Päätöksen tehostetusta tuesta tekee sijoittavan kunnan ikäihmisten perhehoidosta vastaava työntekijä yhdessä yksikön työntekijän kanssa. Kriisitilanteeksi katsotaan tilanne, jossa on riski sijoituksen katkeamiselle. Tehostetun tuen tavoitteena on turvata sijoituksen jatkuminen. Muut perheen kriisitilanteet käsitellään yhdessä muiden auttajatahojen kanssa.

Tehostettu tuki on aina määräaikaista ja selkeästi rajattua. Tehostettuun tukeen kuuluvat tiiviit puhelinkontaktit, kotikäynnit sekä tarvittaessa perhekohtainen työnohjaus. Tehostetun tukijakson jälkeen tehdään aina yhteinen arviointi jatkotyöskentelystä.

Vertaisryhmätoiminta

Vertaisryhmässä kokemusten ja tunteiden jakaminen vertaisten kanssa helpottaa joskus vaikeilta tuntuissa perhehoidon tilanteissa ja ehkäisee perhehoitajan uupumusta. Perhehoidon yksikkö järjestää ja organisoii perhehoidon vertaisryhmän käytännön tapaamiset. Tapaamisissa voidaan hyödyntää myös sosiaalista mediaa, kuten esimerkiksi suljetut keskusteluryhmät.

Virkistys

Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikkö järjestää 1-2 kertaa vuodessa virkistystä perhehoitajille. Virkistys voi olla esimerkiksi yhteinen teatteriretki, urheilutapahtuma, pikkujoulu tai naisten-/miestenpäivät.

- Perhehoitajan sijaisjärjestelyistä huolehtiminen

Yksikkö huolehtii perhehoitajien sijaisjärjestelyistä. Perhehoitajan on ilmoitettava vapaan pitämisestä vuoden alussa Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön, kuitenkin viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan pitämistä. Yksikön työntekijä organisoii sijaisjärjestelyn. Mikäli vapaita perhehoitopaikkoja ei ole, yksikön työntekijä ottaa yhteyttä sijoittavan kunnan työntekijään, ja he järjestävät yhteistyössä sijaisjärjestelyn.

- Perhehoitoprosessiin osallistuminen

Yksikön työntekijät osallistuvat perhehoitoprosessiin ja toimivat tarvittaessa kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän työparina. Esimerkiksi asiakkaan hoitoisuutta ja soveltuvuutta perhehoitoon voidaan arvioida yhteistyössä, kuten myös toimeksiantosopimus voidaan tarvittaessa laatia yhteistyössä.

- Perhehoitosijoituksen organisoiminen yhteistyössä kunnan työntekijän kanssa

Yksikön työntekijä organisoii ikäihmisen perhekotiin sijoittamisen yhteistyössä kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän kanssa. Kunnan perhehoidosta vastaava työntekijä ottaa perhehoitoon sijoitettavan ikäihmisen asioissa yhteyttä Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön.

- Verkostoyhteistyö ja perhehoidon valtakunnallinen kehittäminen

Yksikön työntekijät toimivat verkostoyhteistyössä eri sidosryhmien kanssa ja osallistuvat perhehoidon valtakunnalliseen kehittämiseen, esimerkiksi Perhehoitoliiton järjestämiin valtakunnallisiin verkostokokouksiin.

- Kehittäminen, tiedottaminen, arviointi ja markkinointi

Yksikkö osallistuu perhehoidon kehittämiseen, tiedottamiseen, arviointiin ja markkinointiin Pirkanmaalla yhteistyössä yksikön toimintaan osallistuvien kuntien kanssa. Yksikön toiminnasta tiedotetaan yksikön ylläpitämällä [www-sivuilla](#).

6.2. Maakunnallisen asiakasohjauksen kuvaus

Ikäihmisen kotikunnan ikäihmisten perhehoidon työntekijä vastaa ikäihmisen ohjauksesta perhehoitoon ja tekee päätöksen perhehoitoon sijoittamisesta. Kotikunnan työntekijä tekee pyynnön perhehoitopaikan etsimisestä Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikköön. Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön työntekijä etsii ikäihmisen tarpeita vastaavan perhekodin yksikön ylläpitämästä perhepankista.

Ikäihmisen sijoittaminen perhehoitoon toteutetaan asiakkaan kotikunnan ja perhehoitoyksikön työntekijän yhteistyönä. Sijoituksissa huomioidaan avun ja hoidon tarve sekä sijoitusperheeseen liittyvät seikat. Ikäihmisen asioista vastaava kunta tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa ja tekee viranhaltijapäätöksen ikäihmisen perhehoitoon sijoittamisesta.

Ikäihmisten perhehoidon yksikkö esittelee mahdollisen perhekodin ikäihmisen kotikunnan työntekijälle, joka hyväksyy tai hylkää perheen. Kotikunnan työntekijä ottaa yhteyttä perheeseen ja antaa valitulle perheelle tarpeelliset tiedot ikäihmisestä.

Ikäihmisen ja perhekodin tutustumiseen on varattava riittävästi aikaa. Sijoittamis- ja tutustumisvaiheessa kuullaan myös ikäihmistä. Tutustumisen järjestäminen ja organisoiminen on ikäihmisen kotikunnan ikäihmisten perhehoidosta vastaavan työntekijän vastuulla. Tutustumisen suunnitelma tehdään yksilökohtaisesti ikäihmisen edun mukaisesti.

Mikäli yksikön tarjoama perhehoitopaikka otetaan vastaan, kunnan ikäihmisten perhehoidosta vastaava työntekijä ilmoittaa yksikköön, kun toimeksiantosopimus on tehty perhehoitajan kanssa.

Ikäihmisen kotikunta vastaa sijoituksesta aiheutuvista kustannuksista, esimerkiksi perhehoitajan palkkioiden maksusta, asiakkaan maksusitoumuksista sekä perii asiakasmaksut. Ikäihmisen kohtelusta johtuvat muistutukset yms. osoitetaan asiakkaan kotikunnan käsiteltäviksi. Kunta vastaa myös oman henkilökuntansa ja muiden viranomaisten tiedottamisesta.

Ikäihmisen kotikunnan työntekijä:

Asiakaskohtainen sosiaalityö sekä hoito- ja palvelusuunnitelma

Ikäihmisen kotikunnan perhehoidosta vastaava työntekijä hoitaa sijoituksen aikaista asiakaskohtaista sosiaalityötä sekä laatii ikäihmisen hoito- ja palvelusuunnitelman.

Viranomaisverkostojen toimivuudesta huolehtiminen

Kotikunnan perhehoidosta vastaava työntekijä huolehtii ikäihmisen viranomaisverkostojen toimivuudesta.

Perhekodin valvonta

Vastuu perhehoidon valvonnasta on sijoittavalla kunnalla. Jokaisella perhehoitajalla on oltava tiedossa oman kunnan ikäihmisten perhehoidosta vastaavan työntekijän yhteystiedot. Perhehoitajan kotiin tehdään säännöllisiä valvontakäyntejä kotikunnan toimesta.

Toimeksiantosopimuksen laatiminen

Ikäihmisen kotikunnan työntekijä tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Tarvittaessa Pirkanmaan ikäihmisten perhehoidon yksikön työntekijä osallistuu toimeksiantosopimuksen laatimiseen.

LIITTEET

Liite 1 Perhehoidon maksut

Liite 2 Perhekodin paloturvallisuus

Liite 1

Perhehoidon maksut

Lakisääteiset indeksikorotukset perhehoidon maksuissa huomioidaan vuosittain.

PALKKIO	PITKÄAIKAINEN PERHEHOITO	TILAPÄINEN PERHEHOITO	OSAVUOROKAUTINEN PERHEHOITO
	1028,87 € / kk	66,87 € /hoitopäivä	46,20 €
Erityismaksuluokka	1388,96 € / kk		
Perhehoito keskeytyy perhehoitajan sairausloman takia	Hoitopalkkio maksetaan Kelan sairausvakuutus-päivärahan omavastuu-ajalta. Perhehoitajan kotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio (mikäli kodissa yksi perhehoidettava, maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio x2). Lisäksi sijaiselle maksetaan matkakorvaus Kelan matkakorvaustaksan mukaisesti.		
Perhehoito keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä	Hoitopalkkio maksetaan 14 päivää täysimääräisenä.		
Perhehoitajan vapaan ajalta	Hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä. Jos hoidettava menee vapaan ajaksi toiseen perhehoitopaikkaan, lomapaikan perhehoitajalle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio.	Kun hoitopäiviä on vähintään 14 vrk/kk, vapaa korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä tilapäisen perhehoidon hoitopalkkion suuruusena. Saman sijoittajakunnan toimeksianto-sopimusten hoitopäivät lasketaan yhteen vapaoikeuden kertymistä määriteltäessä.	
Perhehoitajan vapaan ajalta, kun perhekotiin tulee sijainen	Hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä. Perhehoitajan kotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio (mikäli kodissa yksi perhe-		

	hoidettava, maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio x2). Lisäksi sijaiselle maksetaan matkakorvaus Kelan matkakorvaustaksan mukaisesti.		
Vapaata ei ole mahdollista pitää asiakkaasta johtuvista syistä.	Maksetaan ylimääräinen kuukausipalkkio.		
Perhehoitajan koulutuksen ajalta	Koulutus ei vaikuta maksettavaan hoitopalkkion eikä kulukorvauksen määrään.		
Perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, eivätkä ne ole korjattavissa	Toimeksiantosopimus puretaan välittömästi ja maksut päättyvät välittömästi.		
Perhehoidon asiakkaan kuolema	Hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä 30 päivää ja kulukorvaus täysimääräisenä 14 päivää.		
KULUKORVAUS	PITKÄAIKAINEN PERHEHOITO	TILAPÄINEN PERHEHOITO	OSAVUOROKAUTINEN PERHEHOITO
Peruskulukorvaus	714,98 €/kk	22 €/hoitopäivä	15,39 €
Erityislisä Erityiskuluja: ruoka, puhtaanapito, muu	50,74 €/kk	5,07 €/hoitopäivä	3,04 €
Perhehoito keskeytyy perhehoitajan sairausloman takia	Kulukorvauksesta maksetaan 50 % 14 päivältä/keskeytys.		
Perhehoito keskeytyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä	Kulukorvaus maksetaan täysimääräisenä ensimmäiset 14 päivää/keskeytys.		
Perhehoitajan vapaan ajalta	Kulukorvauksesta maksetaan 50 %. Jos hoidettava menee vapaan ajaksi toiseen perhehoitopaikkaan, lomapaikan perhehoitajalle maksetaan tilapäisen perhehoidon kulukorvaus.		
Perhehoitajan vapaan ajalta, kun perhekotiin tulee sijainen	Kulukorvaus maksetaan täysimääräisenä pitkäaikaiselle perhehoitajalle.		

HOIDETTAVAN KOTONA ANNETTAVA PERHEHOITO Sijaistaminen perhekodissa, kts. taulukko pitkäaikainen perhehoito.	TILAPÄINEN PERHEHOITO	OSAVUOROKAUTINEN PERHEHOITO
	100,31 €/hoitopäivä	61,72 €

Hoidettavan kotona tapahtuvasta perhehoidosta ei makseta kulukorvausta.

LIITE 2

PERHEKODIN PALOTURVALLISUUS

Perhehoidossa paloturvallisuudelle erityisen haasteen asettaa se, että hoidettavien toimintakyky on usein siinä määrin alentunut, että heidän kykynsä onnettomuustilanteessa ei riitä omatoimiseen pelastautumiseen. Tässä ohjeessa annetaan neuvoja siihen, kuinka perhekodin paloturvallisuutta edistetään.

Pelastuslain 379/2011 mukaan perhehoitaja vastaa asunnon paloturvallisuudesta. Laissa on yleisiä kaikkia rakennusten omistajia ja haltijoita velvoittavia vaatimuksia. Rakennuksen omistajan ja haltijan on muun muassa:

- Ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä
- varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa.
- Varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät.
- Huolehdittava siitä, että rakennuksessa olevat henkilöt pystyvät tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan tai heidät voidaan pelastaa muulla tavoin.

Seuraavassa esitetään toimenpiteitä, joilla perhehoitaja voi osoittaa huolehtineensa yllä mainittujen yleisten perhehoitoon liittyvien keskeisten velvoitteiden noudattamisesta.

1. Poistumisturvallisuus:

Perhehoitajan on huolehdittava, että asukkaat pystyvät pelastautumaan asunnosta joko omatoimisesti tai autettuna. Yksi käytössä oleva tapa poistumisturvallisuuden selvittämiseksi on laatia *perhekodin poistumisturvallisuusselvitys*. Selvitys tulisi laatia hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. Selvitys on syytä arvioida yhdessä aluepelastuslaitoksen nimeämän yhteyshenkilön kanssa ennen toiminnan aloittamista.

2. Palon havaitseminen:

Perhekodissa jokaisen hoidettavan huone varustetaan palovaroittimella. Huoneiden lisäksi asennetaan vähintään 1 palovaroitin asunnon

jokaista alkavaa 60 m² kohden kerroskohtaisesti. Palovaroittimet on suositeltavaa liittää kiinteistön sähköverkkoon, jolloin ne lisäksi varustetaan joko paristolla tai akulla. Kuulo- ja näkövammaisten palovaroittimet varustetaan täristimellä, vilkkuvalolla tai muulla vastaavalla laitteella.

3. Palovaroittimien kunnossapito:
Palovaroittimien toiminta testataan vähintään kerran kuukaudessa ja testauksesta pidetään päiväkirjaa.
4. Alkusammutusvälineet:
Perhekoti varustetaan vähintään yhdellä käsisammuttimella. Lisäksi keittiö varustetaan sammutuspeitteellä, jonka suositeltava koko on 120 x 180 cm. Käsisammuttimena voidaan käyttää joko 6 kilon jauhesammutinta tai 5 litran nestesammutinta.
5. Turvallisuusperehdytys hoidettaville:

Hoidettaville heidän toimintakykynsä huomioon ottaen järjestetään ennen toiminnan aloittamista ja sen jälkeen vähintään kerran vuodessa perehdytystä asunnon turvallisuusjärjestelyistä.
6. Toimintaohjeiden laadinta:

Perhehoitajan tulee laatia turvallisuusohjeet tulipalojen ennalta ehkäisemiseksi sekä toimintaohjeet tulipalon varalle.
7. Erityisesti vanhoissa rakennuksissa asiantuntijan on syytä tarkastaa

sähkölaitteiden ja -asennusten turvallisuus ennen toiminnan aloittamista.

Turvallisuuskoulutus ennen toiminnan aloittamista:
Pelastuslaitos osaltaan järjestää perhehoitajille ennen toiminnan aloittamista turvallisuuskoulutusta, joka sisältää alkusammutuksen.

Lisätietoja: Pirkanmaan pelastuslaitos, keskus 03 565 612.

Perhehoidon yhteyshenkilö Palotarkastusinsinööri

Tytti Oksanen 040 722 5477, tytti.oksanen@tampere.fi

Pirkanmaan perhehoidon yksikön toimintaohje

1.1.2023

Sisällys

1. Perhehoito	4
1.1. Perhehoidon säädöstausta	4
1.2. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite	5
1.3. Perhehoidon järjestäminen	5
1.4. Perhehoidon muodot: Pitkäaikainen, tilapäinen ja osavuorokautinen	6
2. Perhehoitaja ja perhekoti	7
2.1. Perhehoitaja.....	7
2.2. Perhehoitajan ennakkovalmennus	8
2.3. Perhekoti.....	9
2.3.1. Perhehoidon valvonta.....	10
2.3.2. Hoidettavien määrä perhehoidossa	11
2.3.3. Perhekodin paloturvallisuus.....	12
3. Toimeksiantosopimus.....	13
3.1. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen.....	14
4. Perhehoidon palkkiot ja korvaukset.....	14
4.1. Perhehoidon hoitopalkkiot ja maksuluokkien kuvaukset	15
4.2. Kulukorvaus.....	17
4.3. Perhehoidon matkakorvaukset.....	19
4.4. Käynnistämiskorvaus.....	19
5. Perhehoitajan vapaa ja perhehoidon keskeytykset	20
5.1. Perhehoitajan oikeus vapaaseen	20
5.1.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan vapaa.....	21
5.1.2. Pitkäaikaisen perhehoitajan palkkioton lisävapaa	21
5.1.3. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoitajan vapaa	22
5.1.4. Maksut perhehoitajan vapaan ajalta	23
5.1.5. Perhehoitajan sijaishoitajan toimeksiantosopimus.....	24
5.2. Maksut perhehoidon keskeytymisen ajalta.....	24
5.2.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan sairastuessa	25
5.2.2. Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoitajan sairastuessa	26
5.2.3. Perhehoitajan kuntoutus	27

5.2.4. Hoidettavasta johtuvat syyt pitkäaikaisessa perhehoidossa	27
5.2.5. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon peruutukset	28
5.2.6. Perhehoitajan koulutus ja vertaistapaamiset	29
6. Perhehoitajan asema	30
6.1. Perhehoitajan vastuutyöntekijä.....	30
6.2. Perhehoitajan eläketurva	30
6.3. Vakuutukset perhehoidossa	30
6.4. Perhehoitajan täydennyskoulutus ja tuki.....	31
6.5. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset	31
6.6. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti.....	32
6.7. Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus	33
7. Perhehoidossa olevaa hoidettavaa koskevat asiat.....	33
7.1. Perhehoidon asiakassuunnitelma	34
7.2. Lääkehoito perhehoidossa.....	34
7.3 Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu	35
7.4. Erityishuoltona järjestettävän pitkäaikaisen perhehoidon ylläpitomaksu	36
7.5. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon asiakasmaksu	36
7.6. Perhehoidon asiakkaan yksityis- ja käyttövarat.....	36
7.7. Perhehoidettavan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet	37
7.8. Julkisuus.....	38
7.9. Kriisi- ja väkivaltatilanteet	38
7.10. Perhehoidettavan kuolema	38
7.11. Kuljetus ikäihmisten osavuorokautiseen perhehoitoon	39
7.12. Asiakkaan kotona tapahtuvan perhehoidon aikaiset kuljetukset kodin ulkopuolella	39
8. Pirkanmaan perhehoidon yksikkö	39
8.1. Perhehoidon asiakasohjauksen kuvaus.....	43
Liitteet.....	44
Liite 1 Perhehoidon maksut	
Liite 2 Perhekodin paloturvallisuus	

1. Perhehoito

Pirkanmaan perhehoidon yksikön toimintaohje määrittelee, miten Pirkanmaan hyvinvointialueella toteutetaan toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Tämä toimintaohje ei koske lastensuojelun perhehoitoa. Perhehoidon toimintaohje palvelee kaikkia osapuolia: perhehoitoa tarjoavaa hyvinvointialuetta, perhehoidossa olevaa, hänen läheisiään ja perhehoitajaa.

1.1. Perhehoidon säädöstausta

Toimeksiantosuhteista perhehoitoa ja sen järjestämistä normittavia lakeja:

- Perhehoitolaki (263/2015)
- Hallintolaki (434/2003)
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Kotikuntalaki (201/1994)
- Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Laki (519/1977) ja asetus (988/1977) kehitysvammaisten erityishuollosta
- Laki (380/1987) ja asetus (759/1987) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)
- Lastensuojelulaki (412/2007)
- Mielenterveyslaki (1116/1990)
- Pelastuslaki (379/2011)

- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Työntekijän eläkelaki (395/2006)
- Työsopimuslaki (55/2001)
- Työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)

1.2. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Hyvinvointialue tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on muihin perhekodin jäseniin tasavertainen asema. Perhehoito tarjoaa kiinteän lähiyhteisön, pysyvät ihmissuhteet, jokapäiväisiä kodin askareita, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Se voi olla pitkäaikaista, tilapäistä tai osavuorokautista.

Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat henkilön elämäntilanne, aikaisemmat elämäkokemukset sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve. Henkilön soveltuminen perhehoitoon arvioidaan tilannekohtaisesti. Tarvittaessa perhehoidon yksikön työntekijä auttaa hyvinvointialueen työntekijää arvion tekemisessä.

1.3. Perhehoidon järjestäminen

Perhehoidon järjestämisestä ja perhehoitoon sijoittamisesta huolehtivat Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijät yhteistyössä hyvinvointialueen perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. Perhehoitoon sijoittamisessa otetaan huomioon asiakkaan omat toivomukset, hänen läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan.

Perhehoito ei sovellu henkilölle, joka

- Tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa
- Valvoo öisin ja häiritsee muita
- Tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan

- On aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan ja muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata
- Karkailee niin paljon, että valvonta on mahdotonta
- Tarvitsee siirtymiseen tai liikkumiseen sellaisia apuvälineitä, joiden käyttäminen ei ole mahdollista perhekodissa
- Tarvitsee jatkuvasti päivittäisissä toimissa kahden henkilön apua
- On oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa
- Ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön

1.4. Perhehoidon muodot: Pitkäaikainen, tilapäinen ja osavuorokautinen

Pirkanmaan hyvinvointialueella asiakkaita sijoitetaan pitkäaikaiseen, tilapäiseen tai osavuorokautiseen perhehoitoon. Alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret sijoitetaan pitkäaikaiseen perhehoitoon pääsääntöisesti lastensuojelun kautta. Perhehoito perustuu yksilölliseen asiakassuunnitelmaan.

Pitkäaikainen perhehoito on jatkuvaa perhehoitoa, jolloin perhehoidettava muuttaa perhehoitajan luokse pysyvästi. Pitkäaikaiseen perhehoitoon siirryttäessä voidaan aluksi tehdä toimeksiantosopimus tilapäisestä perhehoidosta ns. tutustumisjakson ajaksi. Tutustumisjakson olisi hyvä olla vähintään kuukauden mittainen, jotta perhehoitoon muuttava henkilö ja perhehoitaja ennättävät tutustua riittävästi ja voidaan arvioida perhehoidon soveltuvuus asumismuotona.

Tilapäisessä perhehoidossa asiakas on perhehoidossa sovitun jakson ajan. Tilapäinen perhehoito voi kestää yhtäjaksoisesti enintään kolme kuukautta. Mikäli tilapäisen perhehoidon aikana käy ilmi, että perhehoidon jakso kestää yli kolme kuukautta, voidaan toimeksiantosopimus tarkistaa ja muuttaa pitkäaikaisen perhehoidon sopimukseksi. Mikäli perhehoidon jakson tiedetään kestävän yli kolme kuukautta jo toimeksiantosopimusta solmittaessa, tehdään sopimus pitkäaikaisesta perhehoidosta (esimerkiksi asiakkaalle suunniteltu 5 kuukauden jakso perhehoitoon).

Osavuorokautisen perhehoidon kesto on 3–8 tuntia kerrallaan. Alle tämän tuntimäärän kestävästä perhehoidosta sovitaan erikseen Pirkanmaan perhehoidon yksikön ja hyvinvointialueen kanssa. Yli 8 tuntia kestävä perhehoito on tilapäistä perhehoitoa. Osavuorokautinen perhehoito voi korvata esimerkiksi päiväkeskuskäyntejä tai soveltua omaishoidon vapaan toteuttamiseksi silloin, kun yön yli kestävä perhehoito ei ole mahdollista.

Perhehoidettavan kotona tapahtuva perhehoito on pääsääntöisesti tilapäistä tai osavuorokautista perhehoitoa. Hoidettavan kotona tapahtuvalle perhehoidolle on määritelty palkkiot toimintaohjeen liitteessä 1.

2. Perhehoitaja ja perhekoti

2.1. Perhehoitaja

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka hyvinvointialueen kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa perhehoitoa omassa kodissaan tai perhehoidettavan kotona. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa hyvinvointialueeseen eikä yksityinen palveluntuottaja. Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoito on koko perheen asia ja kaikkien perheenjäsenten on suhtauduttava myönteisesti perhehoidon aloittamiseen.

Tilapäistä ja osavuorokautista perhehoitoa voidaan järjestää perhehoitajan mahdollisessa toisessa kodissa, mikäli se on tosiasiaa koti eikä esimerkiksi toimistotila tai liikehuoneisto. Kodin tulee olla asumiseen tarkoitettu ja hyväksytty koti, jonka Perhehoidon yksikkö ja hyvinvointialue hyväksyvät perhekodiksi. (Perhehoitolaki 263/2015, 3 pykälä).

Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi:

- 1) Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka tarjoaa perhehoidettavalle kodin tai toimii perhehoidettavan kotona ja sitoutuu tehtäväänsä.
- 2) Henkilö on saanut ennakovalmennuksen ja hänellä on tehtävän edellyttämät valmiudet. Erityisistä syistä ennakovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluttua

sijoituksen alkamisesta, esimerkiksi perhehoitajan ja hoidettavan välinen sukulaissuhde huomioituna.

- 3) Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva.
- 4) Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa.
- 5) Perhe on yhteistyökykyinen. Yhteistyötahoja ovat muun muassa perhehoidettavan vanhemmat, lähiomaiset, sosiaalityöntekijät ja muut yhteistyötahot.
- 6) Perhehoitajana ei voi toimia hoidettavan henkilön oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso.

Valmennuksen käyneestä perhehoitajasta voidaan tarvittaessa pyytää hyvinvointialueelta lausunto henkilön soveltuvuudesta perhehoitajaksi, kun asiakkaan ohjausta perhehoitoon suunnitellaan. Tarvittaessa pyydetään perhehoitajaa toimittamaan myös lääkärinlausunto.

Toimeksiantosopimusta tehdessä alle 18-vuotiaiden henkilöiden perhehoitajina toimivilta pyydetään nähtäväksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseksi tarpeellinen rikosrekisteriote, jonka perhehoitaja tilaa Oikeusrekisterikeskukselta (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002).

Ehdottomat esteet ryhtyä perhehoitajaksi:

- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen lastensuojelun asiakkuus
- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen toimeentulotuen asiakkuus
- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen päihde- tai mielenterveysongelma perheessä
- Akuutti huoltajuuskiista
- Kriisi omassa elämäntilanteessa
- Vakava sairaus perheessä
- Epärealistiset odotukset
- Yhteistyökyvyttömyys
- Joku perheenjäsenistä vastustaa perhehoitoperheeksi ryhtymistä, mikäli perhehoito tapahtuisi perhehoitajan kodissa

2.2. Perhehoitajan ennakkovalmennus

Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus (Perhehoitolaki 263/2015). Pirkanmaan perhehoidon

yksikkö vastaa Pirkanmaalla ennakkovalmennuksen järjestämisestä. Valmennus antaa tietoa perhehoitajuudesta ja tukee tekemään tietoisin päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä. Valmennuksen aikana tavataan myös perhehoitajaksi aikovan kanssa asuvaa perhettä, mikäli hän toimii perhehoitajana omassa kodissaan. Koko perheen tulee hyväksyä perhehoidon aloittaminen.

Perhehoitajan ennakkovalmennuksen tavoitteena on:

- Taata jokaiselle perhehoitoon tulevalle mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.
- Antaa perhehoitajaksi aikovalle mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta hän voi tehdä tietoon perustuvan päätöksen tehtävään ryhtymisestä ja sitoutumisesta.
- Taata hyvä perhehoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata perhehoidossa olevan yksilöllisiin tarpeisiin.
- Antaa riittävästi ennakkovalmennusta perhehoitajalle, jotta perhehoitoa ohjaavat arvot, toimintaperiaatteet ja laatuvaatimukset toteutuvat käytännössä.
- Antaa perhehoitajaksi aikovalle yhteistyövalmiuksia läheisten, hyvinvointialueen ja muiden tahojen kanssa työskentelyyn.

Perhehoitajan valmiudet:

- Tukea hyvän elämän toteutumista
- Pitää huolta henkilön hyvinvoinnista (hoivata)
- Tukea kehitystä ja toimintakykyä voimavaralähtöisesti
- Auttaa ja tukea perhehoidossa olevaa hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- Mahdollistaa ja tukea perhehoidossa olevan ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- Tehdä yhteistyötä
- Sitoutua perhehoitajan tehtävään

2.3. Perhekoti

Perhekoti on perhehoitajan yksityiskoti, jossa toteutetaan perhehoitoa. Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä sekä hyvinvointialueen perhehoidosta vastaava työntekijä

hyväksyvät perhekodin. Perhehoito voidaan toteuttaa myös hoidettavan kotona (Perhehoitolaki 263/2015, 2 pykälä).

Perhekodin tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin jäsenten tulee hyväksyä ja olla yksimielisiä kodin perhehoitotoiminnasta. Huomiota kiinnitetään muun muassa perhekodin ihmissuhteisiin sekä perhehoitajan yhteistyökykyyn ja mahdollisuuksiin huomioida ja vastata perhehoidettavan tarpeisiin hänen etunsa mukaisesti. Perhekodin tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodissa tulee mahdollisimman hyvin huomioida esteettömyys ja turvallisuus.

Perhehoidossa olevalla henkilöllä on oltava mahdollisuus yksityisyyteen. Suositeltavaa on, että perhehoidossa asuvalla on oma huone, joka hänellä on mahdollisuus sisustaa. Perhehoidossa olevan henkilön on saatava käyttää kaikkia kodin yhteisiä tiloja. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

Perhekodin ja ympäristön on oltava hoidettavalle sopiva. Perhekotiin on tarvittaessa järjestettävä esteetön ympäristö ja erityisvarustus. Muutostyöt ja apuvälineet hankitaan ensisijaisesti esimerkiksi hoidettavalle myönnettynä vammaispalveluna. Kuluihin, joihin ei ole saatavilla muuta tukea, voi hakea myös erillistä käynnistämiskorvausta (luku 4.4.).

Perhehoitajan on varmistettava sijoittavan hyvinvointialueen perhehoidosta vastaavalta työntekijältä kaikkien muutostöiden, apuvälineiden ja muiden kulujen korvaaminen ennen niiden hankintaa tai toteutusta.

2.3.1. Perhehoidon valvonta

Hoidettavan sijoittaneen hyvinvointialueen tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu Perhehoitolain mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen hyvinvointialueen toimesta, jonka alueelle henkilö on sijoitettu. Sekä sijoituksen tehnyt hyvinvointialue, että se hyvinvointialue, jonka alueelle sijoitus on tehty, voi tarkastaa perhehoitopaikan tässä laissa tarkoitetun toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan

tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi

Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Tarkastaja on päästettävä kaikkiin perhehoitopaikan tiloihin. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana.

Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatustodetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hyvinvointialueen on pyrittävä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjaus asiassa. Jos korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, hyvinvointialueen on tällöin huolehdittava, että hoidettavan hoito järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa hoidettavat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan.

Toimeksiantosuhteinen perhehoito rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin palveluihin, joten perhehoitoon ei sovelleta Lakia yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011).

2.3.2. Hoidettavien määrä perhehoidossa

Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä mukaan luettuna hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt. Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on 6 pykälän 1 momentissa ja toisella 3 momentissa säädetty kelpoisuus (Perhehoitolaki 263/2015, 7. pykälä).

Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voi perhekodissa olla samanaikaisesti hoidettavana enemmän kuin neljä henkilöä. Lisäksi erityisestä syystä voidaan säädetyistä samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä poiketa. Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen

enimmäismäärästä. Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen (Perhehoitolaki 263/2015).

Pirkanmaan perhehoidon yksikön linjauksen mukaan perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään neljää henkilöä, mikäli hoidosta vastaa yksi perhekodissa asuva henkilö. Perhekodissa voidaan hoitaa 5–7 henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta ja muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi perhekodissa asuvaa henkilöä. Heistä toisella tulee olla tehtävään soveltuva koulutus (esimerkiksi nykyinen sosiaali- tai terveysalan toisen asteen tutkinto). Hoidettavien määrään lasketaan hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle 7-vuotiaat lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina.

2.3.3. Perhekodin paloturvallisuus

Perhehoidossa paloturvallisuuden haasteena on, että hoidettavien toimintakyky on usein siinä määrin alentunut, että heidän kykynsä onnettomuustilanteessa ei riitä omatoimiseen pelastautumiseen. Perhehoidon paloturvallisuus perustuu riskien tunnistamiseen ja arviointiin sekä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Perhekotiin on tehtävä palo- ja pelastussuunnitelmat ja niitä tulee harjoitella kodissa myös hoidettavien kanssa. Perhehoitaja vastaa perhekodin turvallisuudesta myös poikkeusolojen aikana ja hän on velvollinen tekemään paloviranomaisten ja perhehoidon vastuuhenkilöiden esittämät mahdolliset turvallisuuteen liittyvät korjaustoimenpiteet välittömästi. Perhekodin turvallisuutta koskevissa asioissa toimitaan pelastuslaitoksen ohjeen mukaisesti.

Perhehoidon paloturvallisuus koostuu kodin rakenteellisesta paloturvallisuudesta ja paloteknisistä laitteista sekä paloturvallisuuskoulutuksesta ja -ohjeistuksesta. Pirkanmaan pelastuslaitos on laatinut erillisen ohjeen perhekodin paloturvallisuudesta (liite 2). Lisäksi Pirkanmaan pelastuslaitos on laatinut ohjeet ja lomakkeet perhekodin asumis- ja poistumisturvallisuudesta. Lomakkeita hyödynnetään Pirkanmaan pelastuslaitoksen tekemissä asunnon tarkastuksissa ja tarvittavilla valvontakäynneillä sekä perhehoitajan omavalvonnassa.

Pirkanmaan pelastuslaitos osallistuu perhekodin turvallisuuden valvontaan ennen toiminnan aloittamista sekä määräajoin suoritettavilla turvallisuuskäynneillä perhekodin toiminnan jatkuessa. Pirkanmaan pelastuslaitos suorittaa osaltaan perhehoitajan paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta esimerkiksi ennakkovalmennuksen yhteydessä ja perhehoidon alettua.

Pelastuslainsäädännössä määritellään yleisellä tasolla erilaisten toimijoiden vastuukysymykset. Pirkanmaan perhehoidon yksikön ja hyvinvointialueen sekä perhehoitajan on mahdollisuuksiensa mukaan valvottava, että perhehoitajan määräysvallan piirissä noudatetaan tulipalon ja muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Lisäksi tulee varautua hoidettavien, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen onnettomuustilanteissa.

3. Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja hyvinvointialue sopivat perhehoitoon liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet (Perhehoitolaki 263/2015, 10 pykälä). Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun osalta erikseen ja se tehdään aina ennen perhehoitosijoituksen alkamista.

Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa ja sisältöä koskevien pysyvien muutosten vuoksi, sekä myös silloin, kun sen tarkistamiseen on muutoin aihetta.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 pykälässä tarkoitetussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen hyvinvointialueeseen (vrt. Työsopimuslaki 55/2001). Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja ja hyvinvointialueen edustaja. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii.

Hoitopalkkio maksetaan perhehoitajalle. Hoitopalkkio ja kulukorvaus voidaan erikseen sovittaessa tasata maksettavaksi molemmille perhehoitajille. Sopimuksen allekirjoittavat molemmat perhehoitajat, kun on tarkoitus, että he molemmat vastaavat perhehoitoon

sijoitettujen hyvinvoinnista. Vakuutukset ovat siten voimassa molempien osalta ja molemmilla on juridisesti samat oikeudet ja velvollisuudet osallistua perhehoidossa olevan hoitoon. Toimeksiantosopimukseen liitetään tarvittavat asiapaperit.

3.1. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua (Perhehoitolaki 263/2015, 12 pykälä). Irtisanomisajalta hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä ja kustannuksista korvataan todelliset perhehoidosta aiheutuneet kustannukset. Perhehoidon irtisanomisajan palkkiota ei makseta, jos perhehoito on keskeytynyt ja palkkion maksu perhehoitajalle on päättynyt ennen irtisanomisajan alkamista. Molemmat osapuolet, perhehoitaja ja hyvinvointialue, voivat irtisanoa sopimuksen. Sähköinen toimeksiantosopimus irtisanotaan kirjallisesti Oima-palvelussa. Hyvinvointialue toimittaa irtisanomisilmoituksen perhehoitajalle. Perhehoidon päättymisestä tulee tiedottaa myös Pirkanmaan perhehoidon yksikköä. Irtisanomisajan perhehoito arvioidaan tapauskohtaisesti yhteistyössä perhehoitajan, hyvinvointialueen ja Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa.

Irtisanomisajasta riippumatta hyvinvointialue voi purkaa sopimuksen välittömästi, jos hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi. Jos valvonnan yhteydessä perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan hyvinvointialueen tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi (Perhehoitolaki 263/2015). Tällöin myös maksut päättyvät välittömästi.

4. Perhehoidon palkkiot ja korvaukset

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Lisäksi perhehoidossa voidaan maksaa erikseen harkittavaa käynnistämiskorvausta. Perhehoitajalle maksettavista

hoitopalkkioista ja muista kustannusten korvauksista säädetään tarkemmin Perhehoitolaissa (263/2015). Pirkanmaan perhehoidon yksikkö on määritellyt yhtenäiset palkkiot ja kulukorvaukset hyvinvointialueelle.

Hoitopalkkio ja kulukorvaus ovat veronalaista tuloa. Perhehoitajan palkkion ja korvausten yhteismäärästä vähennetään tulonhankkimiskuluna lähtökohtaisesti hyvinvointialueen ilmoittama kustannusten korvausten yhteismäärä. Vaihtoehtoisesti perhehoitaja voi vaatia vähennystä todellisten kulujen perusteella. Tällöin perhehoitajan tulee selvittää kaikkien tulon hankkimisesta aiheutuneiden kulujen yhteismäärä, joka vähennetään hyvinvointialueen ilmoittamien kustannusten korvausten yhteismäärän sijasta.

Perhehoitajan tulee hankkia perhehoidon palkkiota varten verokortti verotoimistosta. Verottajan ohjeen mukaan perhehoitaja ei saa käyttää palkan verokorttia. Verokortin tulee olla perhehoitajan palkkiota varten tehty.

Linkkejä perhehoitajien verotusohjeisiin:

[Vero.fi sivuston syventävät ohjeet perhehoitajien verotukseen](#)

[Vero.fi sivuston ohjeita perhehoitajien palkkioista ja korvauksesta](#)

Maksetusta hoitopalkkiosta kertyy perhehoitajalle eläkettä. Perhehoitajan eläke-eduista säädetään Julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016).

4.1. Perhehoidon hoitopalkkiot ja maksuluokkien kuvaukset

Perhehoitolain mukaan hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa hoidettavaa kohti kalenterikuukaudessa vähintään 879,44 € vuonna 2023. Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain Työntekijän eläkelain (395/2006) 96 pykälässä tarkoitetulla palkkakertoimella. Hoitopalkkion suuruus määritellään toimeksiantosopimuksessa ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Perhehoidosta maksettava hoitopalkkio perustuu hoidettavan hoidon vaativuuteen ja sitovuuteen. Hoidettavan toimintakykyä ja hoidon vaativuutta arvioidaan yksilöllisesti

hoidettavan päivittäisen ohjauksen, valvonnan ja avun tarpeen mukaan. Arvioinnista vastaa hyvinvointialueen työntekijä ja Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi huomioidaan, edellyttääkö alkava perhehoito perhehoitajalta erityisiä valmiuksia, kokemusta, asiantuntemusta tai ammattikoulutusta.

Pirkanmaalla tilapäisen ja pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkiot on määritelty kahteen eri maksuluokkaan. Lisäksi pitkäaikaisessa perhehoidossa on erityismaksuluokka, jota käytetään vaativassa perhehoidossa. Osavuorokautisessa perhehoidossa on yksi maksuluokka. Palkkiot ovat euromääräisinä liitteessä 1.

Hoitopalkkion maksuluokkien kuvaukset

Maksuluokkien kuvaukset ovat suuntaa antavia ja kaikkien kriteerien ei tarvitse täyttyä maksuluokkaa arvioitaessa.

Maksuluokka 1

- Hoidettavan toimintakyky on alentunut fyysisistä, kognitiivisista, psyykkisistä tai sosiaalisista syistä ja hän tarvitsee jonkin verran huolenpitoa. Toimintakyky voi olla alentunut vain jollain osa-alueella.
- Hoidettava tarvitsee ohjausta joissakin päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Hoidettava tarvitsee jonkin verran valvontaa.
- Hoidettava liikkuu itsenäisesti apuvälineiden turvin tai ilman niitä.
- Hoidettavalla voi olla sairauksia, mutta ne ovat hoitotasapainossa eivätkä vaadi seurantaa

Maksuluokka 2

- Hoidettavan toimintakyky on alentunut fyysisistä, kognitiivisista, psyykkisistä tai sosiaalisista syistä ja hän tarvitsee jatkuvaluonteisesti huolenpitoa. Toimintakyky voi olla alentunut vain jollain osa-alueella.

- Hoidettava tarvitsee ohjausta ja apua useissa päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Hoidettava tarvitsee paljon valvontaa.
- Hoidettava liikkuu ohjatusti / valvotusti tai tarvitsee avustamista liikkumisessa.
- Hoidettava tarvitsee sairauden tai vamman johdosta päivittäistä hoitoa tai seurantaa.

Pitkäaikainen perhehoito

Erityismaksuluokka 3 / Vaativa perhehoito

(Sovelletaan ainoastaan erityistilanteessa ja pääsääntöisesti määräaikaaisesti)

- Hoidettava tarvitsee runsaasti apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Saattohoito.
- Runsaasti hoitoa ja apua vaativa tilanne esimerkiksi leikkauksen jälkeinen kotihoito sairaalasta kotiutumisen jälkeen.
- Vaatii erityisosaamista.
- Vaatii erittäin intensiivistä hoitotyötä ja jatkuvaa valvontaa.
- Perhehoidossa hoidettavalla henkilöllä on avun tarvetta yöaikaan.
- Hoidettavalla on pitkälle edennyt muistisairaus tai hän on vaikeasti liikunta- ja monivammainen.

4.2. Kulukorvaus

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista todellisista kustannuksista maksetaan perhehoitajalle kulukorvausta. Perhehoitolaki oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn kulukorvauksen (473,88 euroa 1.1.2023 alkaen). Kulukorvausten määrät tarkistetaan kalenterivuosittain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti (Perhehoitolaki 263/2015).

Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa hoidettavan henkilön ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat

tavanomaiset menot (Perhehoitolaki 263/2015). Peruskulukorvauksen lisäksi voidaan maksaa erityislisää esimerkiksi erityisruokavaliosta ja muista erityisistä syistä johtuen. Mikäli hoidettavan tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erilliskorvauksena erillisen sopimuksen mukaisesti. Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa. Kustannusten korvauksena ilmoitetut tulot vähennetään automaattisesti verotuksessa tulonhankkimiskuluna. Suositellaan, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa.

Pirkanmaalla maksettavat kulukorvausmäärät ovat euromääräisinä liitteessä 1.

Peruskulukorvaus

Peruskulukorvauksella katetaan perhehoidossa hoidettavan

- Ravinto
- Asuminen (mm. jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus ja irtaimiston kulumisen, tv- ja internet liittymä)
- Muut välttämättömät siivous-, vaatehuollon- ja henkilökohtaisen hygienian tarvikkeet
- Pitkäaikaisessa perhehoidossa tavanomaiseen liikkumiseen liittyvät kustannukset, mm. kauppatmatkat, vaatteiden hankintamatkat tai vastaavat ostosmatkat, kampaajalla ja apteekissa käynnit, harrastukset, hoidettavan henkilökohtaisista tarpeista aiheutuvat matkat (esimerkiksi vierailukäynti lähialueella tai kirjastossa käynti)

Erityisistä 1 maksetaan

- Erityisruokavaliosta, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja, esimerkiksi gluteeniton ruokavalio
- Erityisistä puhtaanapitokuluista, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja
- Muista erityisistä kuluista

Erilliskorvaus pitkäaikaisessa perhehoidossa

- Pitkäaikaisessa perhehoidossa voidaan käyttää erilliskorvausta harkinnan perusteella niihin erityisiin kustannuksiin, joihin korvausta ei saada muun lainsäädännön nojalla.

Perhehoidettavan kotona annettavasta perhehoidosta ei makseta kulukorvausta.

4.3. Perhehoidon matkakorvaukset

Tilapäisenä ja / tai osavuorokautisena perhehoitajana toimivalle henkilölle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (0,53 euroa kilometriä kohden vuonna 2023), mikäli hän osallistuu hoidettavan kuljettamiseen perhehoitoon. Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta. Matkakorvauksista on sovittava etukäteen hyvinvointialueen kanssa.

Hoidettavan kotona tapahtuvasta tilapäisestä tai osavuorokautisesta perhehoidosta perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (vuonna 2023 0,53 euroa kilometriä kohden) tai julkisen liikenteen matkakulut. Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta. Matkakorvaus maksetaan pääsääntöisesti Pirkanmaan alueella tehdystä matkasta. Perhehoidosta aiheutuvat mahdolliset pysäköintimaksut korvataan perhehoitajalle kuittia vastaan. Mikäli perhehoitajalle maksetaan erikseen korvattavia matkakustannuksia, ne eivät tule verotuksessa automaattisesti vähennykseksi, vaan perhehoitajan tulee itse vaatia ne vähennyksenä.

Hyvinvointialue voi korvata perhehoitajalle erikseen sovittavia matkoja esimerkiksi perhehoitoon liittyvät palaverit. Perhehoidettava maksaa itse sairauden, hammashoidon ja kuntoutuksen vuoksi tehtävät matkat sekä virkistysmatkat. Terveystieteiden matkoista voi hakea korvausta Kelasta. Matkakorvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa maksun suorittamisesta.

4.4. Käynnistämiskorvaus

Perhehoitolain mukaan uutta perhehoitosijoitusta käynnistettäessä hoitajalle maksetaan hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvausta (enimmäismäärä 1.1.2023 lukien on 3365,30 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti). Perhehoitajalle maksettavia käynnistämiskorvauksia tulee tarkistaa kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Käynnistämiskorvauksen maksaminen harkitaan tapauskohtaisesti. Käynnistämiskorvausta ei ole säädetty verovapaaksi tuloksi, joten se on tuloverolain 29§:n ja 61§:n perusteella veronalaista ansiotuloa.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. Hankinnat tehdään tämän toimintaohjeen mukaisesti ja niistä on sovittava etukäteen hyvinvointialueen kanssa. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla. Esimerkiksi perhehoidettavan tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa sijoitusvaiheessa hoidon ja perhekodin käynnistämisen kannalta välttämättömät uuden perhehoidossa olevan henkilökohtaiset ja yhteiseen talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla muun muassa asuntoon kohdistuvat välttämättömät pienet korjaus- ja muutostyöt, kalustaminen sekä vuodevaatteet tai astiat.

Käynnistämiskorvauksena tehdyt kiinteät hankinnat (esimerkiksi kalusteet, kodinkoneet, apuvälineet) ovat hyvinvointialueen omaisuutta, kunnes kuoleentumisaika (pääsääntöisesti neljä vuotta) on kulunut. Kunakin vuonna poistuu neljäsosa (25 %) hankinnan arvosta. Mikäli perhehoito päättyy lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia hyvinvointialueen kanssa osan takaisinmaksusta, esimerkiksi pyytää perhehoitajalta ostotarjous tai välineet palautetaan hyvinvointialueelle. Näihin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat (esimerkiksi vuodevaatteet, astiat), joiden käyttöikä on 1–3 vuotta.

5. Perhehoitajan vapaa ja perhehoidon keskeytykset

5.1. Perhehoitajan oikeus vapaaseen

Perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana (Perhehoitolaki 263/2015).

Perhehoitajalla on vapaistaan ilmoitusvelvollisuus Pirkanmaan perhehoidon yksikköön.

Suunnitelluista vapaista on ilmoitettava vähintään kaksi kuukautta ennen vapaan alkua.

5.1.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan vapaa

Pirkanmaalla pitkäaikaisella perhehoitajalla on oikeus 36 päivän vapaaseen kalenterivuodessa niin, että vapaata kertyy kolme päivää sellaista kalenterikuukautta kohti, jolloin hän on toiminut perhehoitajana vähintään 14 päivää. Vapaat kertyvät toimeksiantosopimuskohtaisesti. Vapaa päiviä kuluttaviksi päiviksi huomioidaan jokainen viikonpäivä sekä pyhäpäivät ja arkipyhät.

Vapaa voidaan pitää enintään kolmessa jaksossa siten, että vapaalle lähtöpäivää ja vapaalta paluupäivää ei lasketa vapaapäiviksi. Jos vapaa pidetään useammassa kuin kolmessa jaksossa, lähtö- ja tulopäivä lasketaan vapaapäiviksi neljännestä vapaajaksosta alkaen. Erityistilanteessa käyttämättömät lakisääteiset vapaat korvataan perhehoitajalle rahana. Vapaita voi jäädä käyttämättä vain hyvin perustellusta ja pääasiassa asiakkaasta johtuvasta syystä.

Toimeksiantosopimuksen päättyessä käyttämättä jääneet vapaat maksetaan rahana, laskemalla kuukausipalkkiosta päiväkohtainen palkkio. Mahdolliset enakkoon pidetyt vapaapäivät peritään toimeksiantosopimuksen päättyessä takaisin.

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö ja perhehoitaja järjestävät yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa perhehoidossa hoidettavien hoidon perhehoitajan vapaan ajaksi. Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa hoidettavan ja hänen lähiomaistensa toiveet. Jos perhehoidossa on useampi kuin yksi hoidettava, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa hoidettavien osalta yhtä aikaa. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitajan kotiin voidaan järjestää sijaiseksi toimeksiantosopimussuhteinen perhehoitaja.

5.1.2. Pitkäaikaisen perhehoitajan palkkioton lisävapaa

Pitkäaikaisella perhehoitajalla on mahdollisuus pitää palkkiotonta lisävapaa kalenterivuoden aikana korkeintaan 10 päivää. Lisävapaa voidaan myöntää vain, jos sijaishoito saadaan järjestymään. Hyvinvointialue ei ole velvollinen maksamaan asiakkaiden kuljetuskustannuksia lisävapaiden osalta. Jos lisävapaat pidetään lakisääteisten vapaiden yhteydessä, vapaalle lähtö- ja tulopäivien laskemisen suhteen noudatetaan samaa periaatetta, kuin lakisääteisissä vapaissa. Näin ollen vapaalle lähtö- ja tulopäivä lasketaan vapaapäiväksi neljännestä vapaajaksosta alkaen. Jos palkkioton lisävapaa pidetään muulloin, kuin lakisääteisten vapaiden yhteydessä,

voidaan vapaat pitää korkeintaan kahdessa eri jaksossa. Näiden kahden jakson osalta vapaalle lähtö- ja tulopäivää ei lasketa palkkiottomaksi lisävapaaksi. Pidemmistä erityistilanteista johtuvista lisävapaatarpeista neuvotellaan Perhehoidon yksikön ja hyvinvointialueen kanssa.

Lisävapaiden ajalta vakitukselle perhehoitajalle ei makseta palkkiota. Kulukorvaus maksetaan vakitukselle perhehoitajalle vain, jos perhehoidossa hoidettavien hoito järjestetään lisävapaiden aikana vakituksessa perhekodissa. Lisävapaiden järjestelyistä sovitaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa.

5.1.3. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoitajan vapaa

Tilapäisessä perhehoidossa perhehoitajalla on kolme päivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 päivää. Vapaa kertyy jokaisesta toimeksiantosopimuksesta, mikäli asiakas on ollut perhehoidossa vähintään 14 päivää kalenterikuukaudessa. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon toimeksiantosopimuksen päiviä ei lasketa yhteen vapaapäiviä määriteltäessä, vaikka kyseessä olisi saman perhehoidettavan sopimukset.

Toimeksiantosopimusten hoitopäivät lasketaan yhteen vapaa-oikeuden kertymistä määriteltäessä. Perhehoitopäiviä on oltava kuukaudessa yhteensä 14 päivää, jotta vapaa kertyy. Samaan aikaan tilapäisjaksolla olevien hoidettavien hoitopäiviä ei lasketa erikseen (esimerkiksi 1.–4.9. ja 1.–10.9. huomioidaan jakso 1.–10.9., yhteensä 10 hoitopäivää). Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena käytetään tilapäisen perhehoidon palkkioita eli jokaisesta kertyneestä vapaapäivästä maksetaan hoidettavan maksuluokan mukainen tilapäisen perhehoidon palkkio. Jos hoidettavat ovat eri tilapäisen perhehoidon maksuluokissa, korvataan perhehoitajalle vapaa maksuluokan 1 mukaisesti.

Osavuorokautisesta perhehoidosta kertyy oikeus kolmen päivän vapaaseen, mikäli sama hoidettava on osavuorokautisessa perhehoidossa 14 päivää kalenterikuukaudessa. Samaan aikaan osavuorokautisessa perhehoidossa olevien hoidettavien hoitopäiviä ei lasketa erikseen. Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena

käytetään osavuorokautisen perhehoidon palkkiota eli jokaisesta kertyneestä vapaapäivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.

5.1.4. Maksut perhehoitajan vapaan ajalta

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisenä vapaan ajalta. Kulukorvauksesta maksetaan 50 %, mikäli perhehoidossa hoidettavien henkilöiden hoito järjestetään muualla kuin vakituksessa perhekodissa. Jos pitkäaikaisen perhehoitajan vapaan ajaksi perhehoitajan kotiin tulee sijainen, maksetaan kulukorvaus pitkäaikaiselle hoitajalle täysimääräisenä.

Perhehoitajan kotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio ja matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (0,53 euroa kilometriä kohden vuonna 2023).

Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva hoidettava menee perhehoitajan vapaan ajaksi toiseen perhekotiin, maksetaan lomittavalle hoitajalle tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus.

Poikkeuksellisesti ja eritystilanteissa mikäli, vapaapäivien pitäminen ei ole lainkaan mahdollista, perhehoitajalle maksetaan pitämättömistä vapaista rahallinen korvaus. Käyttämättä jääneet vapaat maksetaan kuluvan vuoden lopussa perhehoitajille päiväkohtaisen palkkion mukaan. Katso liite 1.

Tilapäisiä perhehoidon jaksoja ei lähtökohtaisesti tule sopia pitkäaikaisen perhehoitajan lakisääteisen vapaan ajalle. Poikkeustilanteista sovitaan erikseen yhteistyössä hyvinvointialueen ja Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Mahdolliset tilapäiset jaksot ovat pitkäaikaiselle perhehoitajalle vapaan ajalta palkattomia.

Perhehoitaja ei ole oikeutettu lomarahaan, koska kyseessä ei ole työsuhde vaan toimeksiantosuhde.

5.1.5. Perhehoitajan sijaishoitajan toimeksiantosopimus

Hyvinvointialue voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen hoidon tekemällä

Perhehoitolain 6 pykälässä säädettyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa

toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan tai

hoidettavan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitetulla tavalla, jos perhehoitaja

suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) Sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta,
- 2) Tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta,
- 3) Toimeksiantosopimuksen voimassaolosta,
- 4) Tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen hyvinvointialueeseen. Sijaishoitajalle järjestettävään koulutukseen ja tukeen sovelletaan Perhehoitolain 15 pykälää ja hänen sosiaaliturvaansa 20 pykälää.

Perhehoitajan sijaishoitaja käy perhekodissa tutustumassa ennen perhehoidon sijaisuuden alkamista. Mikäli lisäksi on tarpeen järjestää perehtymispäivä perhekodissa, korvataan päivältä sijaistavalle perhehoitajalle osavuorokautisen perhehoidon palkkio (49,93 euroa) ja matkakorvaukset. Korvaukset maksetaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön budjetista.

5.2. Maksut perhehoidon keskeytymisen ajalta

Perhehoidon keskeytyminen voi vaikuttaa perhehoitajalle maksettavaan palkkioon ja kulukorvaukseen. Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa Pirkanmaan perhehoidon yksikköön sekä hyvinvointialueelle mahdolliset perhehoidon keskeytykset ja niiden syyt.

Hoidettavan sijoittamisesta perhehoidon keskeytyksen ajaksi sovitaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Perhehoidon yksikkö järjestää tarvittaessa perhehoitoon sijoitetulle korvaavan hoidon yhteistyössä perhehoitajan ja hyvinvointialueen kanssa.

5.2.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairauslomasta tulee olla lääkärintodistus ja siitä tulee ilmoittaa välittömästi Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Mikäli sairauslomatodistusta ei ole mahdollista toimittaa, sovitaan siitä erikseen (esimerkiksi vatsatauti).

Vapaat kertyvät, mikäli perhehoitaja on toiminut kalenterikuukaudessa perhehoitajana vähintään 14 päivää. Sairausloman ajalta ei kerry vapaata, mikäli perhehoidossa ei ole hoidettavia.

Jos perhehoito keskeytyy perhehoitajan sairausloman vuoksi, hyvinvointialue maksaa hoitopalkkion ja kulukorvauksen Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää, huomaa lauantai on arkipäivä). Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan voimassa olevien toimeksiantosopimusten mukaisilta päiviltä. Jos keskeytys johtuu esimerkiksi perhehoitajan lapsen sairastumisesta, hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta. Edellytyksenä omavastuuajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua. Kelan sairauspäivärahan omavastuu aika on 1 arkipäivä kun sairausloma alkaa samasta syystä uudelleen 30 kalenteripäivän kuluessa edellisen sairauspäivärahan maksamisesta.

Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan jälkeen (sairausvakuutuslaki 2004) vuositulon perusteella. Perhehoitaja voi saada yhtä aikaa sekä perhehoidon hoitopalkkiota, että sairauspäivärahaa. Perhehoitajan tulee sairauspäivärahahakemuksessa osoittaa, kuinka perhehoidossa olevien henkilöiden hoito on järjestetty perhehoitajan sairausloman aikana. Sairauspäivärahaa haettaessa perusteena on lääkärintodistus. Tehdessään päätöstä sairauspäivärahan myöntämisestä Kela arvioi perhehoitajan työkyvyttömyyttä perhehoitajan esittämän selvityksen pohjalta.

Jos hoidettavan hoito järjestyy perhehoidossa sairausloman aikana, maksetaan kulukorvaus perhehoitajalle täysimääräisenä koko sairausloman ajalta. Perhekotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio sekä matkakorvaus Verohallinnon ohjeen mukaisesti (0,53 euroa kilometriä kohden vuonna 2023). Matkakorvaus maksetaan pääsääntöisesti Pirkanmaan alueella tehdystä matkasta.

Perhehoitajan lähiomaisen (aviopuoliso, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli, vanhemmat, lapsi, veli ja sisar) hautajaispäivältä maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle palkkio. Lähiomaisen hautajaispäivälle järjestetään sijainen ja hänelle korvataan osavuorokautisen tai tilapäisen hoitopalkkion mukainen korvaus. Perhehoitajan vapaan ajalle osuva hautajaispäivä ei siirrä vapaata.

Päätoiminen perhehoitaja

Päätoimisen perhehoitajan sairauspäivärahan suuruuteen vaikuttaa se, saako hän samanaikaisesti perhehoidon hoitopalkkiota. Jos perhehoidon hoitopalkkion maksaminen jatkuu sairausloman aikana, palkkiota ei huomioida sairauspäivän perusteena olevassa vuositulossa. Tällöin perhehoitajalle voidaan maksaa sairausloman ajalta sairauspäivärahaa vähimmäismääräisenä, joka on enimmillään 29,67 euroa arkipäivää kohden vuonna 2022. Päätoimisen perhehoitajan on kuitenkin mahdollista siirtää hoitopalkkio sairausloman ajaksi perheen toiselle perhehoitajalle, mikäli perheessä on kaksi perhehoitajaa. Tällöin sairauspäiväraha määräytyy vuositulon perusteella.

Sivutoiminen perhehoitaja

Mikäli perhehoitajalla on ollut tarkastelujaksolla muuta vuositulossa huomioitavaa tuloa kuin perhehoidon hoitopalkkio, lasketaan sairauspäiväraha ko. tulon perusteella. Koska perhehoidon hoitopalkkion maksaminen jatkuu sairausloman aikana, sitä ei huomioida sairauspäivärahan perusteena olevassa vuositulossa.

5.2.2. Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairauslomasta tulee olla lääkärintodistus ja siitä tulee ilmoittaa välittömästi Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Mikäli sairauslomatodistusta ei ole mahdollista toimittaa, sovitaan siitä erikseen (esimerkiksi vatsatauti).

Mikäli tilapäisenä tai osavuorokautisena perhehoitajana toimiva perhehoitaja sairastuu, maksetaan hänelle sovittujen hoitopäivien hoitopalkkiot korkeintaan Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää, huomaa lauantai on arkipäivä). Kulukorvausta

ei makseta. Mikäli sairausloman ajalle ei ole sovittu perhehoitopäiviä / -jaksoja, niin palkkiota ei makseta. Kelan sairauspäivärahan omavastuu-aika on yksi arkipäivä, kun sairausloma alkaa samasta syystä uudelleen 30 kalenteripäivän kuluessa edellisen sairauspäivärahan maksamisesta. Jos keskeytys johtuu esimerkiksi perhehoitajan lapsen sairastumisesta, hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta.

Ensisijaisesti sairausloman aikaiset tilapäisjaksot pyritään siirtämään toiseen ajankohtaan, jolloin palkkiota ei korvata perhehoitajalle kahteen kertaan. Osavuorokautinen perhehoito perutaan sairausloman ajalta. Mikäli hoidettavan tilanteen vuoksi perhehoitajalle tarvitaan sijaista, toimitaan kuten pitkäaikaisessa perhehoidossa. Tilapäisestä ja osavuorokautisesta perhehoidosta ei kerry vapaapäiviä, jos perhehoitaja on sairauslomalla ja hoidettava ei ole perhehoidossa tai perhekotiin tarvitaan sijainen.

5.2.3. Perhehoitajan kuntoutus

Sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssien ajalta voidaan perhehoitajalle maksaa kuntoutusrahaa (Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista). Kuntoutusraha edellyttää, että henkilö on estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä. Perhehoitajan työ on katsottava tällaiseksi omaksi työksi, jos se on päätoimista. Jos perhehoitaja on estynyt tekemästä omaa työtään osallistuessaan kuntoutuskurssille, hänellä on oikeus kuntoutusrahaan.

Perhehoitajalle ei kuntoutuksen ajalta makseta hoitopalkkiota. Hyvinvointialue järjestää tarvittaessa yhdessä Perhehoidon yksikön kanssa sijaisen pitkäaikaiselle perhehoitajalle kuntoutuksen ajaksi. Tilapäiselle ja osavuorokautiselle perhehoitajalle sijainen järjestetään, mikäli perhehoitoa ei ole mahdollista perua tai siirtää kuntoutusjakson ajaksi.

5.2.4. Hoidettavasta johtuvat syyt pitkäaikaisessa perhehoidossa

Jos pitkäaikainen perhehoito vakituisen hoidettavan osalta keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esimerkiksi hoidettavan sairaalahoito, vierailu läheisten luona), maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus 21 päivää täysimääräisenä, jonka jälkeiseltä ajalta palkkiota ja kulukorvausta ei makseta. Vapaa kertyy vain, jos asiakas on ollut

perhehoidossa 14 päivää kalenterikuukaudessa. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksamisen edellytyksenä on, että hoidettavan paikalle ei ole sijoitettu toista hoidettavaa.

Mikäli pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva hoidettava kuolee, toimeksiantosopimus päättyy ilman irtisanomista. Pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus kuolemaa seuraavan 21 päivän ajalta.

Mikäli hoidettava muuttaa perhehoidosta esimerkiksi tehostettuun palveluasumiseen, asumisyksikköön tai laitoshoitoon, maksetaan hoitopalkkio toimeksiantosopimuksen irtisanomisajalta (kaksi kuukautta). Kulukorvausta ei makseta muuttoa seuraavasta päivästä alkaen. Toimeksiantosopimus voidaan irtisanoa, kun tehdään päätös perhehoidon päättymisestä. Hoidettava voi muuttaa pois perhekodista kesken irtisanomisajan.

5.2.5. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon peruutukset

Tilapäinen perhehoito:

Mikäli peruutus tapahtuu kolme päivää ennen kuin perhehoidon on määrä alkaa, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen, maksetaan perhehoitajalle korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Kulukorvausta ei makseta. Esimerkiksi lyhytaikaisen perhehoidon jakson olisi tarkoitus alkaa perjantaina ja jakso perutaan tiistaina, peruuntunutta perhehoitoa ei korvata perhehoitajalle tai lyhytaikaisen perhehoidon jakson olisi tarkoitus alkaa perjantaina ja jakso perutaan keskiviikkona, peruuntunut perhehoito korvataan perhehoitajalle. Jos perhehoitajalle sijoitetaan uusi hoidettava peruuntuneen tilalle, ei peruutuksesta makseta ylimääristä.

Mikäli tilapäinen perhehoito peruuntuu ja sama jakso varataan samaan perhekotiin myöhemmälle ajankohdalle, ei peruuntuneesta jaksosta korvata perhehoitajalle palkkiota.

Mikäli tilapäinen perhehoito keskeytyy jakson jo alettua, korvataan keskeytyneestä tilapäisjaksosta toteutuneet hoitopäivät ja sen lisäksi peruuntuneelta ajalta hoitopalkkio korkeintaan kolmelta päivältä.

Osavuorokautinen perhehoito:

Mikäli peruutus tapahtuu kolme päivää ennen perhehoitopäivää, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen, maksetaan perhehoitajalle korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Kulukorvausta ei makseta. Esimerkiksi osavuorokautisen perhehoidon olisi tarkoitus toteutua perjantaina ja se perutaan tiistaina, peruuntunutta perhehoitoa ei korvata perhehoitajalle tai osavuorokautisen perhehoidon olisi tarkoitus toteutua perjantaina ja se perutaan keskiviikkona, peruuntunut perhehoito korvataan perhehoitajalle.

Säännöllisissä viikoittaisissa päiväperhehoidon käynneissä perhehoitajan tulee varmistaa tauon tai keskeytyksen jälkeen käyntien jatkuminen. Mikäli viikoittaiset peruutukset jatkuvat kuukauden ajan, tulee perhehoitajan ottaa yhteyttä hyvinvointialueelle ja varmistaa hoidettavan perhehoidon jatkuminen.

Toimeksiantosopimus päättyy, mikäli perhehoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi (muutto pitkäaikaispaikalle, kuolema) tai osavuorokautisessa perhehoidossa käynyt hoidettava ilmoittaa päättävänsä käynnit. Hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta em. tapahtumaa seuraavasta päivästä alkaen.

5.2.6. Perhehoitajan koulutus ja vertaistapaamiset

Perhehoitajan tilapäinen poissaolo tulee aina sopia erikseen Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Poissaolo voidaan hyväksyä esimerkiksi koulutuksen, vertaisryhmä- tai mentorointitapaamisten perusteella. Poissaolo ei vaikuta maksettavan hoitopalkkion tai kulukorvauksen määrään vähentävästi. Sijaishoitojärjestelyistä vastaa Pirkanmaan perhehoidon yksikkö yhdessä perhehoitajan ja hyvinvointialueen kanssa.

Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon osalta tulee mentorointi ja työnohjaus sopia ensisijaisesti perhehoidon ulkopuoliselle ajalle. Lähtökohtaisesti sijaista ei näissä tilanteissa järjestetä tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon asiakkaille.

6. Perhehoitajan asema

Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään Perhehoitolaissa ja niistä sovitaan tarkemmin toimeksiantosopimuksessa.

6.1. Perhehoitajan vastuutyöntekijä

Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Pirkanmaalla perhehoitajan vastuutyöntekijä nimetään Pirkanmaan perhehoidon yksiköstä.

6.2. Perhehoitajan eläketurva

Perhehoitajan eläke-eduista säädetään Julkisten alojen eläkelaissa (81/2016). Perhehoitajalle eläkettä karttuu kaikista hoitopalkkioista ilman alarajaa. Vuonna 2017 tuli voimaan eläkeuudistus, joka vaikuttaa muun muassa eläkeikään ja eläkkeen karttumiseen. Suositellaan, että perhehoitaja on itse yhteydessä eläkkeen myöntäjään ja selvittää omaan eläkkeeseensä liittyvät asiat. Lisätietoa saa seuraavien linkkien kautta [Keva](#) ja [Työeläke.fi](#)

Eläkkeelle siirtymisestä perhehoitajan on tiedotettava hyvissä ajoin (vähintään kaksi kuukautta aiemmin) Pirkanmaan perhehoidon yksikköä sekä hyvinvointialueen perhehoidosta vastaavaa työntekijää.

6.3. Vakuutukset perhehoidossa

Hyvinvointialue vakuuttaa perhehoitajat perhehoitajan tehtävässä tapahtuvan tapaturman ja siinä ilmenneen ammattitaudin varalta Työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaisella vakuutuksella. Työtapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut perhehoitajalle perhehoitajan tehtävässä tai siihen liittyvissä olosuhteissa, jotka on määritelty laissa. Perhehoitajan tehtävässä sattuneen tapaturman lisäksi perhehoitaja on oikeutettu saamaan korvausta myös ammattitaudista.

Hyvinvointialueella ei ole lakisääteistä velvoitetta ottaa tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle hoidettavalle, mutta hyvinvointialue voi halutessaan ottaa tapaturmavakuutuksen.

Perhehoidossa hoidettavan aiheuttamiin vahinkoihin ei hyvinvointialueella ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vahingonkorvausvastuuvakuutusta. Vahingonkorvaus on vahingontekijän ja vahingon kärsijän välinen asia. Vahingon sattuessa asiaa voidaan selvittää yhdessä perhehoitajan ja hyvinvointialueen kanssa. On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen ja varmistaa, että se sisältää myös perhehoidossa hoidettavien vahinkovakuutuksen.

6.4. Perhehoitajan täydennyskoulutus ja tuki

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa muun muassa perhehoitajille suunnatun täydennyskoulutuksen, tuen ja työnohjauksen sekä mentoroinnin järjestämisestä. Perhehoitajalle voidaan korvata myös muun tahon järjestämästä koulutuksesta aiheutuvia kuluja.

6.5. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Hyvinvointialueen on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on järjestettävä vähintään, joka toinen vuosi (Perhehoitolaki 263/2015, 15 a pykälä).

Tämän toimintaohjeen mukaan perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään, joka toinen vuosi niille perhehoitajille, jotka eivät ole työterveyshuollon piirissä, myös tilapäisille perhehoitajille. Hyvinvointi- ja terveystarkastukset hoidetaan keskitetysti perhehoidon yksikön kautta. Perhehoitaja ottaa yhteyttä perhehoidon yksikköön ja hänet ohjataan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen nimetyille yksityiselle palveluntuottajalle, josta perhehoidon yksikkö ostaa palvelun. Perhehoitajan toimeksiantosopimukseen kirjataan, onko perhehoitajalla oikeus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen.

6.6. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti

Sosiaalihuollon asiakkaita koskevat asiat ovat salassa pidettäviä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa luottamuksensuoja ja siihen liittyvät salassapitovelvoitteet ovat keskeinen edellytys hyvälle ja ammattieettisesti kestäväälle toiminnalle sekä asiakkaiden perus- ja ihmisoikeuksien edellyttämälle yksityisyyden suojalle. Perhehoidossa lähtökohtana on salassapito. Hoidettavaa koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä ja jo tieto asiakkuudesta on sinänsä salassa pidettävää tietoa.

Perhehoitajalla on oikeus saada hoidettavasta hoidon kannalta välttämätön tieto.

Perhehoitajaa koskee elinikäinen vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000), mikä tarkoittaa sitä, että asiakkaaseen liittyviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin, kun ne koskevat muita, kun asiakasta itseään.

Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella (edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja).

Vertaisuuteen perustuvan tuen piirissä (mentorointi, perhehoitajien vertaisryhmä) perhehoitajaa sitoo salassapitovelvollisuus. Salassa pidettävistä asioista voi puhua vain, asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuus pätee myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen. Se koskee myös perhehoitajan muita perheenjäseniä ja muita perhehoitoon lyhytaikaisesti osallistuvia henkilöitä. Perhehoidossa olevaa asiakasta koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä hyvinvointialueelle.

6.7. Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhehoidossa tapahtuneista muutoksista vastuutyöntekijälle sille hyvinvointialueelle, joka on sijoittanut hoidettavan sekä hyvinvointialueelle, jossa perhekoti sijaitsee. (Perhehoitolaki 263/2015, 21 pykälä).

Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa ensisijaisesti Pirkanmaan perhehoidon yksikköön omissa tai hänelle sijoitetun hoidettavan olosuhteissa tapahtuneista muutoksista muun muassa:

- Aikomuksesta ottaa perhehoitoon uusia hoidettavia
- Perhesuhteiden muutokset
- Elämäntilanteen muutokset (esimerkiksi sairastuminen, muut esteet toimia perhehoitajana)
- Perhekodissa tapahtuvista muutoksista (esimerkiksi remontti, kotieläimet)
- Suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt vuoden alussa tai viimeistään kahta kuukautta aiemmin
- Ulkomaanmatkat perhehoidossa olevan hoidettavan kanssa
- Sattuneet tapaturmat ja väkivallanteot (kirjallisena)
- Sairauslomasta välittömästi
- Hoidettavan vakavammista sairauksista, tapaturmista ja sairaalassaolosta

Olosuhteiden muutosta koskevan ilmoituksen viivästyminen johtaa perhehoitajalle liikaa maksetun palkkion ja kulukorvauksen takaisinperintään.

7. Perhehoidossa olevaa hoidettavaa koskevat asiat

Perhehoitoon sijoittamisesta tehdään päätös hoidettavalle. Päätös tarkistetaan hoidettavan elämäntilanteen muuttuessa. Jokaiselle perhehoitoon sijoitetulle tehdään tarvittavat suunnitelmat, jotka arvioidaan tarpeen mukaan. Suunnitelmat tehdään ja tarkistetaan yhdessä muun muassa hyvinvointialueen, perhehoitajan, hoidettavan ja hänen lähiomaisen, sekä tarvittaessa muiden perhehoitoon osallistuvien kanssa.

7.1. Perhehoidon asiakassuunnitelma

Pitkäaikaisessa perhehoidossa hoidettavalle henkilölle hyvinvointialue laatii asiakassuunnitelman, johon voidaan sisällyttää perhehoidon tavoitteet. Suunnitelmaan kirjataan myös mahdolliset muut palvelut, kuten kotihoito tai työ- ja päivätoiminta. Suunnitelma tehdään yhteistyössä hoidettavan, hyvinvointialueen, läheisten, perhehoitajan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan ja aina, jos joku osapuolista sitä vaatii.

Tilapäisessä ja osavuorokautisessa perhehoidossa perhehoidon palvelut ovat osa hoidettavan asiakassuunnitelmaa.

7.2. Lääkehoito perhehoidossa

Perhehoidon asiakkaat käyttävät julkisen terveydenhuollon lääkäripalveluita tai omakustanteisesti yksityislääkäreitä. Hoitosuhteessa oleva lääkäri vastaa perhehoidettavan hoidosta terveyden- ja sairaanhoidon osalta. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa lääkehoito pohjautuu asiakaskohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan. Hyvinvointialue vastaa perhehoidon valvonnasta myös lääkehoidon osalta.

Perhehoidossa olevan henkilön lääkehoito toteutetaan Sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito oppaan mukaisesti (2021).

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan henkilön lääkkeiden jakaminen toteutetaan ensisijaisesti annosjakeluna. Lääkkeiden jakamisesta voi vastata myös perhehoitaja tai asiakkaan läheinen. Tilapäisessä ja osavuorokautisessa perhehoidossa asiakkaalla tulee olla mukana perhekotiin tultaessa ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaettuina dosetteihin tai apteekin annospusseihin perhehoidon ajaksi. Perhekodissa lääkkeet tulee säilyttää lukitussa kaapissa. Jääkaapissa säilytettävät lääkkeet säilytetään oikeassa säilytyslämpötilassa.

Asiakkaan kotona toteutettavassa perhehoidossa kotona tulee olla ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaettuna dosetteihin tai apteekin annospusseihin hoidon ajaksi.

Perhehoitajaa tuetaan riittävän osaamisen saavuttamiseen lääkehoidon käytäntöjen, vaikutusten ja seurannan osalta. Asiakaskohtaisen lääkehoidon perehdytyksen ja koulutuksen tulee tarjota perhehoitajalle riittävät tiedot ja taidot kaikista niistä lääkkeistä, joita kyseinen perhehoitaja toimeksiantosuhteessaan antaa asiakkaalle. Erityisen tärkeää on, että perhehoitaja tuntee lääkkeiden vaikutukset, erityispiirteet, keskeisimmät riskit, annostelussa huomioitavat asiat, mahdolliset sivu- ja haittavaikutukset ja toimintatavat vaaratapahtumissa.

Perhehoitaja raportoi lääkehoidon toteutumisen mahdolliset poikkeamat perhehoidettavan lääkehoidosta vastaavalle taholle.

7.3 Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu määräytyy asiakasmaksulain mukaan. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalta peritään maksukyvyyn mukaan määräytyvä kuukausimaksu. Maksu on enintään 85 prosenttia asiakkaan nettokuukausituloista. Jos asiakas on välittömästi ennen pitkäaikaisen perhehoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avoliitossa ja hänen tulonsa ovat suuremmat kuin puolison tulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Tällöin maksu saa olla enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista nettokuukausituloista. Asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön jää käyttövara, joka on pitkäaikaisessa perhehoidossa vähintään 167 euroa kuukaudessa.

Perhehoidossa oleva hoidettava maksaa itse terveydenhuolto menonsa (mm. sairaalahoidon, kuntoutuksen, ambulanssikyydit).

Pitkäaikaisessa perhehoidossa mahdolliset kotihoidon käynnit ovat maksuttomia asiakkaalle. Kotihoidon lääkärin ja kotilaboratorion käynnit ovat maksullisia.

Perhehoitajan vapaan johdosta perhehoidossa asuvalle hoidettavalle ei saa tulla lisäkuluja. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon asiakasmaksun suuruinen summa.

7.4. Erityishuoltona järjestettävän pitkäaikaisen perhehoidon ylläpitomaksu

Kehitysvammaisten erityishuollosta perittävät perhehoidon maksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaan. Mikäli perhehoito on sisällytetty henkilön erityishuolto-ohjelmaan, on erityishuolto maksutonta tietyin laissa mainituin poikkeuksin, mutta ylläpidosta voidaan periä maksu. Ylläpitomaksun suuruutta ei ole määritelty laissa. Tämän toimintaohjeen mukaan erityishuoltona järjestettävästä pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään ylläpitomaksu, joka on 655,72 euroa kuukaudessa. Ylläpitomaksu sisältää vuokran, ateriat sekä ylläpidon.

Vuokran suuruus on 139,52 euroa kuukaudessa (sis. vesi ja sähkö). Ylläpitomaksu sisältää vuokran (sis. vesi ja sähkö) 139,52 € kuukaudessa, ateriat 472,20 € kuukaudessa sekä ylläpidon 44,00 € kuukaudessa. Ylläpitomaksupäätöstä tehdessä otetaan huomioon asiakkaan yksilöllinen tilanne ateriamaksun osalta. Kokopäiväaterian hinta on 15,74 €.

Perhehoidossa asuvalta ei peritä työ- ja päivätoiminnan ateriamaksuja, niistä vastaa sijoittajataho. Perhehoidossa oleva maksaa omat terveydenhuolto menonsa (mm. sairaalahoidon, kuntoutuksen, reseptilääkkeet, ambulanssikyydit) itse.

Perhehoitajan vapaan johdosta hoidettavalle ei saa tulla lisäkuluja, jos vapaa järjestetään muussa palvelussa kuin perhehoidossa. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon ylläpitomaksun suuruinen summa.

7.5. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon asiakasmaksu

Tilapäisestä ja osavuorokautisesta perhehoidosta peritään hyvinvointialueen vahvistama asiakasmaksu. Perhehoidon asiakasmaksu ei kerrytä maksukattoa.

7.6. Perhehoidon asiakkaan yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidossa olevan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen edunvalvojalleen. Perhehoidettavan käyttövara on tarkoitettu hänen yksityiseen käyttöönsä hänen omien toiveidensa mukaan. Varojen käytöstä ja käyttöä koskevista periaatteista tulee

perhehoitajan sopia huoltajan, asioiden hoitajana olevan lähiomaisen tai edunvalvojan kanssa. Suositeltavaa on, että perhehoitaja pitää kirjaa käyttövarojen käytöstä.

Perhehoidossa olevalle nimetään tarvittaessa edunvalvoja, mikäli hän ei kykene itse valvomaan etuaan ja huolehtimaan itseään tai omaisuuttaan koskevista asioista. Jos hoidettavalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan neuvotella hoidettavan varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan kanssa. Edunvalvoja voidaan määrätä täysi-ikäiselle tai alle 18-vuotiaalle lapselle vanhempien rinnalle hoitamaan raha-asioita. Edunvalvojan kanssa sovitaan tilin käytöstä ja käyttövaran määrästä. On suositeltavaa, että perhehoidossa olevan edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana toimii muu henkilö kuin perhehoitaja (Laki holhoustoimesta 442/1999).

Pitkäaikaisessa perhehoidossa hoidettavan perhekodissa olevasta kiinteästä omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Omaisuusluettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää omaisuusluettelo yhdessä edunvalvojan tai hyvinvointialueen edustajan kanssa. Omaisuusluetteloon kirjataan hoidettavan varoilla kaikki yli 200 euroa maksaneet hankinnat (tai edunvalvojan ohjeen mukaisesti).

7.7. Perhehoidettavan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun sekä julkisen että yksityisen sosiaalihuollon asiakkaana. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan kohtelusta muistutus sellaiselle sosiaalihuollon toimivaltaiselle vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle, joka voi vaikuttaa muistutuksen tekijän tilanteen muuttamiseksi, jos muistutus on aiheellinen.

Jos asiakas on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun, hän voi pyytää sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana. Sosiaaliasiamies seuraa asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä. Asiakasta on neuvottava muistutuksen tekemisessä. Muistutukseen pitää vastata kohtuullisen ajan kuluessa. Kohtuullisena aikana pidetään 1–4 viikkoa. Muistutuksen tekeminen ei vaikuta asiakkaan oikeuteen hakea muutosta päätöksiin tai oikeuteen kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

7.8. Julkisuus

Perhehoidettavan valokuvaamiseen tai videoimiseen sekä matkustamiseen tarvitaan erillinen kirjallinen lupa joko huoltajalta, läheiseltä tai edunvalvojalta. Eri asia ovat perhehoitoperheen omaan käyttöön otetut valokuvat ja videot, joita katsellaan perhepiirissä, sukulaisten tai perheen ystävien kanssa. Tällaista käyttöä rajoitukset eivät koske.

7.9. Kriisi- ja väkivaltatilanteet

Perhehoidossa noudatetaan tavanomaisen perhe-elämän periaatteita. Rajoittamis- ja väkivaltatilanteiden riskit hoidettavan kohdalta tulisi ennakoida. Samalla voidaan yhdessä määritellä toimintakäytännöt arkeen sekä hoidettavan tarvitsema apu ja ohjaus.

Kriisitilanteissa otetaan yhteyttä normaaleihin palveluihin (poliisi, ambulanssi) ja sen jälkeen ilmoitus hyvinvointialueelle ja Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Mikäli hoidettava katoaa perhehoidossa ollessaan, tulee perhehoitajan tehdä lähietsintä. Ellei kadonnut sen tuloksena löydy, on katoamisesta ilmoitettava poliisille, hyvinvointialueelle ja Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Perhehoitajan on tehtävä kriisi- ja väkivaltatilanteista ilmoitus kirjallisesti.

7.10. Perhehoidettavan kuolema

Perhehoitaja ilmoittaa hoidettavan kuolemasta ensin poliisille, mikäli hoidettava kuolee perhekodissa. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin, ja he toteavat hoidettavan kuoleman. Samalla suljetaan pois mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja hyvinvointialueelle, josta ilmoitetaan Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Vainajan omaisiin otetaan yhteyttä ja keskustellaan heidän kanssaan. Pirkanmaan perhehoidon yksikkö järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen tai on perhehoitajan tukena hoidettavan kuoleman johdosta. Perhekodissa voidaan järjestää muistotilaisuus mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan kanssa.

7.11. Kuljetus ikäihmisten osavuorokautiseen perhehoitoon

Jotta ikäihmisten osavuorokautinen perhehoito olisi tasavertainen vaihtoehto päiväkeskuspalvelun rinnalla, tulisi hyvinvointialueen järjestää sinne tarvittaessa kuljetus (pl. omaishoidon tuen vapaat, joihin hoidettava järjestää kuljetuksen itse). Hoidettava maksaa kuljetuksesta hyvinvointialueen määrittelemän omavastuuosuuden.

Perhehoitaja voi osallistua hoidettavan kuljettamiseen osavuorokautiseen perhehoitoon, kun siitä on sovittu hyvinvointialueen kanssa. Tällöin perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (0,53 euroa kilometriä kohden vuonna 2023). Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta.

7.12. Asiakkaan kotona tapahtuvan perhehoidon aikaiset kuljetukset kodin ulkopuolella

Mikäli asiakkaan kotona tapahtuvan perhehoidon aikana on tarvetta hoitaa kuljetuksia kodin ulkopuolella, käytetään kuljetuksiin ensisijaisesti asiakkaalle myönnettyä kuljetuspalvelua tai Kela-taksia.

Mikäli asiakkaalle ei ole myönnetty kuljetuspalvelua, hoidetaan kuljetukset paikallisliikennettä tai palvelubusseja käyttäen.

Mikäli asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan on kirjattu perhehoidon tavoitteeseen liittyviä matkoja, korvataan ne perhehoitajalle hoito- ja palvelusuunnitelmassa olevan suunnitelman perusteella ja toteutuneen mukaisesti (verottajan ohjeen mukaan 0,53 euroa kilometriä kohden, vuonna 2023). Muiden matkojen korvaamisesta asiakas ja perhehoitaja sopivat keskenään.

8. Pirkanmaan perhehoidon yksikkö

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa hyvinvointialueella:

Uusien perhehoitajuudesta kiinnostuneiden henkilöiden rekrytointi

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa toimeksiantosuhteisten perhehoitajien rekrytoinnista.

Ennakkovalmennuksen toteuttaminen

Perhehoidon yksikkö vastaa Perhehoitolain velvoittamasta perhehoitajan ennakkovalmennuksesta. Ennakkovalmennus järjestetään kaksi kertaa vuodessa tai tarpeen mukaan. Ennakkovalmennus toteutetaan Perhehoitoliiton suosituksen mukaisesti ja Perhehoitoliiton ennakkovalmennusmateriaaleja käyttäen. Yksikön työntekijät ovat suorittaneet valmennuksen kouluttajakoulutuksen ja heidän työparinaan toimii kokenut perhehoitaja.

Tavoitteena on, että Pirkanmaan perhehoidon yksikön rekrytoimat ja ennakkovalmentamat perheet sitoutuvat ensisijaisesti toimimaan vain Pirkanmaan hyvinvointialueella toimeksiantosuhteessa. Mikäli toimeksiantoja ei ole muodostunut, perheiden yhteistyö muiden hyvinvointialueiden kanssa on neuvoteltavissa. Mikäli perhe siirtyy muun kuin Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa toimeksiantosuhteeseen, tulee perheen välittömästi ilmoittaa asiasta Pirkanmaan perhehoidon yksikköön.

Perhepankin ylläpito ja perhehoitajien välittäminen

Yksikön tehtävänä on ylläpitää perhepankkia, johon on koottu tiedot Pirkanmaan hyvinvointialueen asiakkaita hoitavista perhehoitajista. Yksikkö kartoittaa asiakkaan tilanteeseen sopivan perhehoitajan ja välittää tiedon hyvinvointialueen työntekijöille.

Yksikön käytössä oleva perhepankki on perustettu Efficatietojärjestelmään. Perhepankki on ainoastaan yksikön työntekijöiden käytössä. Perhepankkiin kirjataan perhehoitajien henkilötunnistetiedot, kuvaus perhehoitajasta, perhekotien läheisyydessä sijaitsevat palvelut, tehdyt selvitykset ja toimenpiteet sekä tehdyt toimeksiantosopimukset.

Perhekodin seuranta

Perhehoitajien toiminnan seuranta toteutetaan muun muassa siten, että yksikön työntekijät tekevät kotikäyntejä perhekodeissa. Lisäksi he pitävät yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse

perhehoitajaan. Yksikön työntekijä tapaa pääsääntöisesti vähintään kerran vuodessa jokaista toimivaa perhehoitajaa. Näillä tapaamisilla huomioidaan muun muassa perhehoitajan tehtävässä jaksamisen tuki ja koulutustarpeet.

Perhehoitajan vastuutyöntekijänä toimiminen

Yksikön työntekijä toimii perhehoitajan vastuutyöntekijänä. Perhehoitolain mukaisesti perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa kohti vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää.

Perhehoitajan tukeminen ja tuen muotojen kehittäminen

Perhehoitajat kohtaavat työssään monia haasteita. Yksiköstä tuetaan perhehoitajia ja kehitetään erilaisia perhehoitajan tukimuotoja. Yksikkö järjestää koulutusta, sijoituksen alun intensiivistä tukea, pienryhmätoimintaa, vertaistukea, yksilö- ja ryhmätyönohjausta ja virkistystoimintaa.

- Koulutus

Koulutusta järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa. Perhehoitajien koulutuksista laaditaan seurantalista. Perhehoitajilla on oikeus ja velvollisuus osallistua koulutuksiin. Koulutusta suunniteltaessa otetaan huomioon alueen muu koulutustarjonta ja hyödynnetään jo tarjolla olevaa koulutusta. Perhehoitajan on mahdollista osallistua perhehoidon yksikön ulkopuolisen tahon järjestämään koulutukseen, mikäli se arvioidaan tarpeelliseksi. Perhehoidon yksikkö vastaa tällöin erikseen sovittavista koulutuskustannuksista ja hyvinvointialue sijaisjärjestelyistä aiheutuvista kustannuksista.

- Alun intensiivinen tuki

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö tarjoaa perhehoitajille sijoituksen alun intensiivistä tukea silloin, kun hoidettava sijoitetaan pitkäaikaisesti perheeseen. Perhehoitajaa ja hänen perhettänsä tuetaan intensiivisesti sijoituksen ensimmäisen vuoden aikana. Perhehoitajan vastuutyöntekijä tapaa perhettä ja perhehoitajaa 2–4 kertaa perheen kotona tai muualla

sovitussa paikassa. Tapaamisten välillä vastuutyöntekijä pitää yhteyttä perhehoitajaan puhelimitse. Tapaamiset ovat suunnitelmallisia ja tavoitteellisia. Alkuvaiheen intensiiviseen tukeen kuuluu myös mentorointi.

- Mentorointi

Mentorisuhteessa ovat kokenut perhehoitaja eli mentori ja tuoreempi perhehoitaja eli aktori. Mentoroinnin mahdollistaa ja prosessia seuraa mentoritoiminnan työntekijä Perhehoidon yksiköstä. Mentoroinnin avulla on mahdollista tukea aloittavia sekä yllättävissä tilanteissa olevia perhehoitajia. Mentorisuhde on tavoitteellinen ja määräaikainen ja siitä sovitaan kirjallisesti Perhehoidon yksikön kanssa.

- Pienryhmätoiminta

Perhehoidon yksikkö järjestää tarvittaessa perhehoitajille mahdollisuuden osallistua pienryhmätoimintaan. Pienryhmän ohjaajana toimii Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä. Ohjatun pienryhmätoiminnan loputtua perhehoitajia tuetaan jatkamaan omissa pienryhmissään. Ryhmän vetäjät saavat tukea yksikön työntekijöiltä.

- Vertaisryhmätoiminta

Vertaisryhmässä kokemusten ja tunteiden jakaminen vertaisten kanssa helpottaa joskus vaikeilta tuntuissa perhehoidon tilanteissa ja ehkäisee perhehoitajan uupumusta. Perhehoidon yksikkö järjestää ja organisoii perhehoidon vertaisryhmän käytännön tapaamiset. Tapaamisissa voidaan hyödyntää myös sosiaalista mediaa, kuten esimerkiksi suljetut keskusteluryhmät.

- Yksilö- ja ryhmätyönohjaus

Perhehoitajalla on tarvittaessa mahdollisuus saada yksilö- tai ryhmätyönohjausta, jonka organisoii Perhehoidon yksikkö.

- Virkistys

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö järjestää 1–2 kertaa vuodessa virkistystä perhehoitajille.

Perhehoitajan sijaisjärjestelyistä huolehtiminen

Yksikkö huolehtii perhehoitajien sijaisjärjestelyistä. Perhehoitajan on ilmoitettava vapaan pitämisestä vuoden alussa Pirkanmaan perhehoidon yksikköön, kuitenkin viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan pitämistä. Yksikön työntekijä organisoii sijaisjärjestelyn. Mikäli vapaa ei järjesty perhehoitona, yksikön työntekijä ottaa yhteyttä hyvinvointialueen työntekijään, ja he järjestävät yhteistyössä sijaisjärjestelyn.

Perhehoitosijoituksen organisoiminen yhteistyössä kunnan työntekijän kanssa
Yksikön työntekijä organisoii perhekotiin sijoittamisen yhteistyössä hyvinvointialueen työntekijän kanssa. Yksikön työntekijät osallistuvat perhehoitoprosessiin ja toimivat tarvittaessa hyvinvointialueen työntekijän työparina. Esimerkiksi hoidettavan hoitoisuutta ja soveltuvuutta perhehoitoon voidaan arvioida yhteistyössä, kuten myös toimeksiantosopimus voidaan tarvittaessa laatia yhteistyössä.

Verkostoyhteistyö ja perhehoidon valtakunnallinen kehittäminen

Yksikön työntekijät toimivat verkostoyhteistyössä eri sidosryhmien kanssa ja osallistuvat perhehoidon valtakunnalliseen kehittämiseen, esimerkiksi Perhehoitoliiton järjestämiin valtakunnallisiin verkostopalaveriin.

8.1. Perhehoidon asiakasohjauksen kuvaus

Hyvinvointialueen työntekijä vastaa hoidettavan ohjauksesta perhehoitoon ja tekee päätöksen perhehoidon myöntämisestä. Hyvinvointialueen työntekijä toimittaa perhehoidon hakemuksen Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä etsii hoidettavan tarpeita vastaavan perhehoitajan yksikön ylläpitämästä perhepankista.

Hoidettavan sijoittaminen perhehoitoon toteutetaan hyvinvointialueen ja perhehoidon yksikön työntekijöiden yhteistyönä. Sijoituksissa huomioidaan hoidettavan ikä, avun ja hoidon tarve sekä perhehoitajaan liittyvät seikat. Hoidettavan ja perhehoitajan tutustumiseen on varattava riittävästi aikaa. Sijoittamis- ja tutustumisvaiheessa kuullaan myös hoidettavaa. Tutustumisen suunnitelma tehdään yksilökohtaisesti hoidettavan edun mukaisesti.

Hyvinvointialueen työntekijä:

Asiakaskohtainen sosiaalityö

Hyvinvointialueen työntekijä hoitaa sijoituksen aikaista asiakaskohtaista sosiaalityötä sekä laatii hoidettavan asiakassuunnitelman.

Perhekodin valvonta

Vastuu perkehoidon valvonnasta on hyvinvointialueella. Jokaisella perhehoitajalla on oltava tiedossa hyvinvointialueella perkehoidosta vastaavan työntekijän yhteystiedot. Perhehoitoa valvotaan säännöllisesti hyvinvointialueella toimesta muun muassa tekemällä valvontakäyntejä perhekoteihin.

Liitteet

Liite 1 Perkehoidon maksut

Liite 2 Perhekodin paloturvallisuus